

Projekt

z dnia 22 marca 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO**

z dnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Wieloletniego Programu Współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego
z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2023 - 2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40), art. 5a ust. 1 i 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1327, poz. 1812), **Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Wieloletni Program Współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2023 - 2026, zgodnie z załącznikiem, stanowiącym integralną część niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr
Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego
z dnia 2023 r.

Wieloletni Program Współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2023-2026

Spis treści:

Rozdział 1 Postanowienia ogólne	3
Rozdział 2 Adresaci Programu	3
Rozdział 3 Zasady realizacji Programu	4
Rozdział 4 Diagnoza współpracy	4
Rozdział 5 Cel główny i cele szczegółowe Programu	8
Rozdział 6 Zakres przedmiotowy i sposób realizacji Programu	8
Rozdział 7 Okres realizacji Programu oraz wysokość środków planowanych na jego realizację	8
Rozdział 8 Ocena realizacji Programu	9
Rozdział 9 Informacja o sposobie tworzenia Programu i konsultacjach społecznych	9

Rozdział 1

Postanowienia ogólne

§1. Wieloletni Program Współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2023-2026 jest dokumentem kierunkowym w zakresie rozwoju partnerskiej współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań publicznych. Program wyznacza cele i działania jakie są konieczne do podjęcia w najbliższych latach by wspólnie móc rozwijać działania na rzecz mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego. Miasto mając na uwadze realizację zasad współpracy chce wspólnie z partnerami społecznymi budować potencjał obywatelski Tomaszowa Mazowieckiego, wspierać oddolne inicjatywy mieszkańców oraz zapewnić wysoką jakość realizacji zadań publicznych.

§ 2. Ilekroć w niniejszym Programie jest mowa o:

- 1) Prezydencie – należy przez to rozumieć Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego;
- 2) Mieście – należy przez to rozumieć Miasto Tomaszów Mazowiecki;
- 3) Urzędzie – należy przez to rozumieć Urząd Miasta Tomaszowa Mazowieckiego;
- 4) komórkach organizacyjnych – należy przez to rozumieć wydziały (równorzędne komórki organizacyjne o innej nazwie) Urzędu i miejskie jednostki organizacyjne;
- 5) ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 6) organizacjach pozarządowych – należy przez to rozumieć organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy;
- 7) konkursach ofert – należy przez to rozumieć otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych dla organizacji pozarządowych, ogłoszone zgodnie z art. 13 ustawy lub innych ustaw właściwych wskazanych w dokumencie;
- 8) zadaniach publicznych – należy przez to rozumieć zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy;
- 9) zakupach usług - należy przez to rozumieć zakupy usług realizowane w trybie zakupów poniżej 130 tys. złotych lub z zastosowaniem przepisów Prawo zamówień publicznych;
- 10) mikrograntach - należy przez to rozumieć instrument realizacji zadań Miasta w oparciu o zlecenie prowadzenia w Mieście Lokalnego Programu Mikrograntów;
- 11) RDPP - należy przez to rozumieć Radę Działalności Pożytku Publicznego przy Prezydencie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Rozdział 2

Adresaci Programu

§ 3. Bezpośrednimi adresatami Programu są:

- a) organizacje pozarządowe działające na terenie Miasta,
- b) Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego,
- c) Urząd Miasta Tomaszowa Mazowieckiego,
- d) miejskie jednostki organizacyjne.

§ 4. Pośrednimi adresatami Programu są mieszkańcy Tomaszowa Mazowieckiego objęci realizowanymi zadaniami i usługami.

Rozdział 3 **Zasady realizacji Programu**

§ 5. Współpraca Miasta z organizacjami odbywa się na następujących zasadach:

- 1) pomocniczości, zgodnie z którą Miasto przekazuje zadania do bezpośredniej realizacji organizacjom pozarządowym tam, gdzie istnieją ku temu odpowiednie warunki organizacyjne i finansowe a organizacje mają zdolność do prowadzenia działań;
- 2) suwerenności stron, zgodnie z którą zarówno Miasto, jak i organizacje pozarządowe nie mogą ograniczać swojego prawa do samostanowienia;
- 3) partnerstwa, tj. równości stron, wspólnego definiowania problemów i celów oraz łączenia zasobów w celu ich realizacji;
- 4) efektywności, która polega na wspólnym dążeniu do osiągnięcia możliwie jak najlepszych efektów przy jak najmniejszych nakładach i poszanowaniu publicznych i prywatnych zasobów;
- 5) uczciwej konkurencji, tj. włączania do współpracy na równych prawach wszystkich zainteresowanych podmiotów;
- 6) jawności, zgodnie z którą wszystkie aspekty współpracy są dostępne dla zainteresowanych, a wyniki współpracy są upowszechniane w sposób zapewniający dostęp do nich;
- 7) dostępności, zgodnie z którą zarówno Miasto, jak i organizacje pozarządowe dokładają wszelkich starań, by zapewnić możliwości udziału we współpracy wszystkim mieszkańcom i mieszkankom Miasta – w tym szczególnie osobom z niepełnosprawnościami, z zachowaniem zasad wynikających z ustawy o dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2019 poz. 1696).

§ 6. Miasto i organizacje pozarządowe deklarują stosowanie zasad współpracy przy wdrażaniu działań w obszarze współpracy finansowej i niefinansowej.

Rozdział 4 **Diagnoza współpracy**

Punkt wyjścia do opracowania Wieloletniego Programu Współpracy na lata 2023-2026 stanowiły działania diagnostyczne służące określeniu kondycji współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi. Diagnoza została oparta o:

- 1) analizę zapisów rocznych programów współpracy na lata 2019-2022,
- 2) analizę sprawozdań z realizacji rocznych programów współpracy w latach 2019-2021¹,
- 3) badanie ankietowe przeprowadzone wśród organizacji pozarządowych współpracujących z Miastem,

¹ Na potrzeby Raportu diagnostycznego dokonano analizy sprawozdań z rocznych programów współpracy w latach 2019-2021, w momencie tworzenia niniejszego opracowania (październik 2022) nie było możliwości całościowego podsumowania współpracy za rok 2022.

- 4) dwa warsztaty diagnostyczne, jeden z urzędnikami odpowiedzialnymi za współpracę z organizacjami w poszczególnych wydziałach Urzędu Miasta i w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, drugi z przedstawicielami lokalnych organizacji pozarządowych;

W oparciu o działania diagnostyczne opracowano raport, stanowiący załącznik nr 1 do dokumentu. W niniejszym rozdziale przedstawione kluczowe postulaty dot. rozwoju współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi zgłaszane przez obie strony współpracy.

Generalna ocena współpracy

Zarówno wyniki ankiety jak i rozmowy z przedstawicielami organizacji pozarządowych i Urzędu Miasta wskazują na generalnie wysoki poziom zadowolenia ze współpracy wśród podmiotów bezpośrednio w nią zaangażowanych. Ogólna ocena współpracy z Urzędem Miasta organizacji biorących udział w badaniu ankietowym jest bardzo dobra lub dobra (mimo pewnych zastrzeżeń i pomysłów na rozwój), podobnie jak, w większości, ocena poszczególnych form współpracy. Przedstawiciele organizacji wskazują na przychylność, otwartość, chęć pomocy ze strony pracowników urzędu, dobry bezpośredni kontakt oraz indywidualne podejście do organizacji. Równie pozytywną ocenę deklarują urzędnicy zaangażowani we współpracę, wskazując na aktywność organizacji oraz chęć włączania się w wydarzenia organizowane przez samorząd. Również respondenci ankiety wskazali na otwartość sektora organizacji na współpracę z samorządem i innymi podmiotami pozarządowymi.

Postulaty dotyczące współpracy finansowej

1. **Poszerzenie katalogu zadań publicznych zleczanych organizacjom pozarządowym.**
Zakres współpracy finansowej nominalnie rośnie, choć katalog zadań zleczanych do realizacji organizacjom pozarządowym poszerzany został w latach 2019-2021 w niewielkim zakresie. Warto więc podjąć kroki służące analizie pod kątem tego, które dodatkowo zadania samorząd może w kolejnych latach przekazać NGO do realizacji, z uwzględnieniem zadań, na które można pozyskać finansowanie ze środków UE. Działania te powinny być prowadzone w oparciu o dialog z sektorem pozarządowym. Poszerzanie zakresu przedmiotowego współpracy to istotny kierunek rozwoju w myśl konstytucyjnej zasady pomocniczości oraz polityki deinstytucjonalizacji usług.
2. **Opracowanie katalogu zadań wieloletnich zleczanych organizacjom pozarządowym.**
Kontraktacja wieloletnia zadań jest rozwiązaniem gwarantującym większą ciągłość realizacji zadania oraz stabilność realizatora zadania. Z punktu widzenia administracji samorządowej kontraktacja wieloletnia ogranicza biurokrację w związku organizacją mniejszej liczby otwartych konkursów ofert, a odpowiednie zapisy w umowie o dofinansowanie mogą zagwarantować wysoką jakość realizacji zadania mimo długiego okresu realizacji. Postulat ten jednomyślnie był zgłaszany przez obie strony współpracy.

3. **Zmiana przepisów dot. ogłoszeń konkursowych pod kątem uproszczenia zlecenia i realizacji zadań publicznych.** Obie strony współpracy wskazują na szereg trudności związanych ze współpracą opartą o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Postulaty organizacji dotyczą dalszego upraszczania regulacji – wprowadzania rozwiązań dających większą elastyczność w realizacji zadań, w tym przesunięć w budżecie, zmian w zakresie zadania czy możliwości wnoszenia wkładu własnego w wyłączenie w formie pracy społecznej. Rozwiązania te ułatwią realizację zadań, zmniejszą ryzyko kosztów niekwalifikowanych oraz ograniczą biurokrację związaną wprowadzaniem zmian do projektów.
4. **Wykorzystanie nowych form współpracy finansowej służących uproszczeniu współpracy.** Obszerne wymogi biurokratyczne związane z organizacją otwartych konkursów ofert i poprawną realizacją zadań w oparciu o przepisy ustawy, zmuszają do poszukiwania nowych prostszych rozwiązań, w szczególności w odniesieniu do otwartych konkursów ofert, w ramach których przyznawana jest duża liczba dotacji o niskiej wartości. W tej sytuacji wymagania są takie same jak przy zadaniach o dużej wartości. Stąd ważnym postulatem obu stron współpracy jest wprowadzenie nowych, prostszych rozwiązań takich jak: mikrogranty udzielane przez operatora, czy zakup usług społecznych. Uruchomienie programu mikrograntowego przyniesie dodatkowo korzyść w postaci otwarcia Miasta na współpracę w mieszkańcami działającymi oddolnie, w grupach nieformalnych.
5. **Zwiększenie zdolności organizacji do pozyskiwania funduszy ze środków UE.** Zbliżająca się kolejna perspektywa finansowa funduszy europejskich jest szansą, którą warto wykorzystać do rozwoju współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi. Lokalne NGO w większości nie mają samodzielnej zdolności do pozyskania i realizacji dużych projektów finansowanych ze środków unijnych, stąd dobrym rozwiązaniem będą projekty partnerskie z udziałem JST. Poprzez współpracę z samorządem w ramach projektów unijnych organizacje wzmocnią swój potencjał instytucjonalny, zdolność do realizacji i rozliczania dużych zadań, zaś Miasto rozszerzy katalog usług społecznych dla mieszkańców. Dobre doświadczenie współpracy w ramach projektu: Centrum Usług Społecznych dla seniorów może zostać rozszerzone na inne obszary i organizacje.

Postulaty dotyczące współpracy niefinansowej

1. **Ewaluacja i rozwój współpracy w ramach wydarzeń promocyjnych.** Jest to obszar dobrej współpracy, zarówno wspólna organizacja wydarzeń promujących działalność społeczną i III sektor (Piknik Lokalni Niebanalni) jak i wzajemne wsparcie w organizacji innych eventów promujących organizacje pozarządowe czy Tomaszów Mazowiecki. W ocenie obu stron współpracy ten kierunek warto rozwijać ale też poddawać ewaluacji (np. formułę poszczególnych wydarzeń). W ocenie uczestników warsztatów diagnostycznych niezbędne jest wzmocnienie działań służących upowszechnianiu działalności społecznej i wolontariatu.

2. **Usprawnienie procesu prowadzenia konsultacji społecznych z udziałem organizacji pozarządowych.** Funkcjonowanie ciał dialogu – Miejskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego i Rady Seniorów jest w ocenie respondentów mocną stroną współpracy. Wyzwaniem jest rozwijanie procesów konsultacji włączających indywidualne organizacje, dobór form i trybu konsultacji pozwalających na efektywny dialog i liczny udział mieszkańców.
3. **Aktualizacja polityki lokalowej Miasta wobec NGO z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań organizacji oraz możliwości samorządu.** Organizacje korzystają z lokali i przestrzeni będącej w dyspozycji Miasta, doceniają pomoc samorządu w rozwiązywaniu problemów lokalowych, jednak, licznie postulują potrzebę stworzenia wielofunkcyjnej przestrzeni wspólnej dającej możliwość większej swobody realizacji działań dla mniejszych lub większych grup odbiorców, stanowiącej równocześnie miejsce integracji i współpracy III sektora.
4. **Powołanie Centrum Wsparcia Doradczego dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych.** Przedstawiciele organizacji pozarządowych biorący udział w warsztatach deklarowali potrzebę szerszego wsparcia NGOów w zakresie kompetencji: fundraisingowych, informatycznych, księgowych oraz pomocy w zakresie księgowości NGO i kwestii formalno-prawnych. Wskazywano również na konieczności animowania współpracy wewnątrzsektorowej. Przeprowadzona ankieta przyniosła więcej informacji nt. potrzeb edukacyjnych. Najwięcej wskazań otrzymała pomoc w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych. Na drugim miejscu znalazły się usługi edukacyjne w postaci szkoleń czy seminariów. Trochę mniejszym zainteresowaniem, cieszyły się usługi księgowe, doradztwo prawne oraz marketingowe. Istotnym argumentem w kontekście tego postulatu jest również konieczność wzmocnienia kompetencji organizacji w zakresie poprawnego przygotowywania ofert oraz sprawozdań z realizacji zadań publicznych. Przedstawiciele Urzędu Miasta deklarowali, iż istotną częścią ich obowiązków jest wsparcie organizacji w tym zakresie. Niezbędne jest więc mobilizowanie ich do większej samodzielności w realizacji obowiązków sprawozdawczych. Wszystkie te wskazania leżą u podstaw pomysłu powołania Centrum Wsparcia Doradczego, które odpowiadałoby na wskazane potrzeby organizacji.
5. **Wzmocnienie koordynacji współpracy, powołanie Pełnomocnika/czki Prezydenta ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi.** Postulat ten został zgłoszony przez pozarządowych respondentów badania ankietowego, wskazujących na wagę usprawnienia wymiany informacji oraz systemowej i bieżącej koordynacji współpracy. Potrzebna jest osoba - „łącznik” - między Urzędem Miasta o sektorem pozarządowym. Ważnym zadaniem dla Pełnomocnika/czki będzie realizacja zapisów Wieloletniego

Programu Współpracy. W toku spotkań konsultacyjnych dotyczących założeń WPW, część organizacji zakwestionowało potrzebę stworzenia takiego stanowiska w Urzędzie wskazując na dobre, bieżące kontakty z Wydziałem odpowiedzialnym za współpracę z organizacjami pozarządowymi. W konsekwencji tych postulatów, w Wieloletnim Programie Współpracy zapisano działania mające na celu analizę zasadności powołania Pełnomocnika ds współpracy z organizacjami pozarządowymi w strukturach Urzędu.

6. **Rozwój współpracy jednostek miejskich z organizacjami pozarządowymi.** Pozytywne doświadczenia współpracy pracowników miejskich służb pomocy społecznej i przedstawicieli organizacji w ramach zespołów roboczych i interdyscyplinarnych, mogą być punktem wyjścia do dalszego rozwoju współpracy jednostek miejskich ze środowiskiem pozarządowym.

Rozdział 5

Cel główny i cele szczegółowe Programu

§ 7. 1. Celem głównym Programu jest stworzenie warunków prawnych do współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w celu zaspokajania potrzeb mieszkańców Miasta w oparciu o partnerską współpracę sektora publicznego i społecznego.

2. Cele szczegółowe programu to:

- a) włączenie organizacji pozarządowych jako partnera Miasta na etapie programowania, realizacji i oceny prowadzonych zadań i polityk publicznych w Mieście,
- b) podniesienie efektywności realizacji zadań publicznych realizowanych w Mieście,
- c) zwiększenie możliwości wykorzystania współpracy partnerskiej w realizacji zadań publicznych, w tym we wspólnym realizowaniu przedsięwzięć ze środków pozabudżetowych Miasta,
- d) wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych jako realizatorów zadań publicznych,
- e) efektywne wykorzystanie zasobów komunalnych w realizacji zadań Miasta,
- f) zwiększenie przepływu informacji w zakresie współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi.

Rozdział 6

Zakres przedmiotowy i sposób realizacji Programu

§ 8. 1. Zakres przedmiotowy Programu dotyczy realizacji zadań Miasta w zakresie.

- a) współpracy finansowej,
- b) współpracy niefinansowej.

2. Sposób realizacji Programu określa załącznik nr 2 zawierający opis działań, wraz z uzasadnieniem i sposobem realizacji, produktu i czas wdrażania.

Rozdział 7

Okres realizacji Programu oraz wysokość środków planowanych na jego realizację

§ 9. Program obowiązuje na lata 2023-2026.

§10. 1. Finansowanie zadań publicznych zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym odbywa się w ramach budżetu Miasta, zgodnie z zapisami kolejnych programów rocznych oraz ze źródeł pozabudżetowych.

2. Środki przewidywane na realizację niniejszego Programu określa się w wysokości do 1.700.000,00 rocznie, z zastrzeżeniem ust.3.

3. Wysokość środków, o których mowa w ust. 2 może ulec zmianie w zależności od wysokości środków zaplanowanych corocznie w budżecie Miasta.

4. Zadania z zakresu administracji rządowej bądź zadania własne dofinansowane przez dysponentów środków budżetu państwa są realizowane do wysokości środków otrzymanych na te cele.

Rozdział 8

Ocena realizacji Programu

§11. 1. Za koordynację, monitoring i ewaluację Programu odpowiada Prezydent.

2. Co roku opracowując projekt rocznego programu współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego uwzględnia się w nim realizację zapisów odpowiednich działań z Programu.

3. Analiza rzeczywistych efektów współpracy finansowej i pozafinansowej będzie zawarta w corocznych sprawozdaniach cząstkowych (tj. w sprawozdaniach z realizacji rocznych programów współpracy) oraz w sprawozdaniu z realizacji Programu, opracowanym po zakończeniu jego obowiązywania. Dokumenty te będą zamieszczane na stronach Urzędu niezwłocznie po ich opracowaniu.

4. Sprawozdania cząstkowe z realizacji Programu przedstawiane są również RDPP.

5. Program może być aktualizowany o ile zaistnieją okoliczności wskazujące na taką konieczność. Aktualizacja Programu wymaga konsultacji z organizacjami pozarządowymi.

Rozdział 9

Informacja o sposobie tworzenia Programu i konsultacjach społecznych

§13. 1 Program powstał w ramach realizacji projektu „Tomaszów Mazowiecki – opracowanie dokumentacji w ramach wsparcia rozwoju miast POPT 2014 -2020” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 – 2020, zgodnie z umową Nr DPT/BDG-II/POPT/7/22

2. We wrześniu 2022 powstały założenia do Programu wypracowane na podstawie warsztatów z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych i jednostek organizacyjnych Urzędu oraz badań przeprowadzonych wśród organizacji i analizy dokumentów zastanych.

3. W dniach 17 i 25 października 2022 odbyły się spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz Urzędu prezentujące opracowane założenia do Programu. W ramach spotkania z organizacjami pozarządowymi w konsultacjach założeń wzięło udział 28 przedstawicieli lokalnych NGO. Celem spotkań było zebranie uwag do materiału. Do 31 października 2022 zbierane były uwagi na formularzach. W tym trybie wpłynęły 2 uwagi. Wszystkie zgłoszone propozycje zmian wpisane zostały do projektu Programu.

4. W listopadzie 2022 odbyły się konsultacje projektu Programu zgodnie z obowiązującą Uchwałą nr LXII/519/2010 RADY MIEJSKIEJ TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO z dnia 25 sierpnia 2010 r. w sprawie przyjęcia „Regulaminu konsultowania z radą działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji”. W konsultacjach wzięły udział dwie organizacje pozarządowych, Rada Działalności Pożytku Publicznego. Zestawienie uwagi i stanowiska do nich prezentowane jest na stronie www.tomaszow-maz.pl.
5. Rada Działalności Pożytku Publicznego wyraziła pozytywną opinię.
6. Na podstawie w/w i uwzględnionych uwag powstał niniejszy projekt Programu.

Badanie jakości współpracy Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi

Raport z działań diagnostycznych

EWA CHROMNIAK, ŁUKASZ WASZAK
CENTRUM OPUS

Spis treści

I Wstęp	2
II Badanie ankietowe	3
Charakterystyka badanych organizacji pozarządowych	3
Charakterystyka współpracy z organizacjami pozarządowymi	8
Zapotrzebowanie na wsparcie dla organizacji pozarządowych	17
III Podsumowanie rocznych programów współpracy	19
Współpraca finansowa	21
Współpraca pozafinansowa	26
IV Warsztaty diagnostyczne	32
V Wnioski z działań diagnostycznych	35
VI Spis wykresów:	39

I Wstęp

Raport stanowi podsumowanie oceny jakości współpracy między Miastem Tomaszów Mazowiecki a lokalnymi organizacjami pozarządowymi. W procesie przygotowania raportu podjęto następujące działania analityczno-diagnostyczne:

- analizę zapisów rocznych programów współpracy na lata 2019-2022,
- analizę sprawozdań z realizacji rocznych programów współpracy w latach 2019-2021,
- przeprowadzono badanie ankietowe wśród organizacji pozarządowych współpracujących z Miastem,
- zrealizowano dwa warsztaty diagnostyczne, jeden z urzędnikami odpowiedzialnymi za współpracę z organizacjami w poszczególnych wydziałach Urzędu Miasta i w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, drugi z przedstawicielami lokalnych organizacji pozarządowych;

Raport zbiera kluczowe wnioski z przeprowadzonych działań. W rozdziale V opracowania znajduje się zbiorcze zestawienie najważniejszych postulatów.

Raport został opracowany przez Centrum OPUS we współpracy z Urzędem Miasta w Tomaszowie Mazowieckim w ramach umowy WRIK.272.1.45.2022.ZP z dnia 1 lipca 2022r. [projekt POPT "Tomaszów Mazowiecki- opracowanie dokumentacji w ramach wsparcia rozwoju miasta POPT 2014-2020"].

II Badanie ankietowe

W ramach prac nad *Wieloletnim Programem Współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2023- 2026* przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu ocenę jakości współpracy Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim z organizacjami pozarządowymi. Badaniem objęto organizacje pozarządowe działające na terenie Tomaszowa Mazowieckiego – ankietę skierowano do 46 organizacji podejmujących bieżącą współpracę z Miastem, których kontakty znajdują się w bazie Urzędu. W badaniu wzięło udział 15 organizacji pozarządowych co stanowi niemal 1/3 tej grupy.

Dane zbierane były za pomocą ankiety internetowej dostępnej pod adresem: tomaszow-maz.pl. Kwestionariusz ankiety obejmował 17 pytań (były to zarówno pytania otwarte, umożliwiające respondentowi swobodne kształtowanie wypowiedzi, jak również pytania zamknięte jednokrotnego lub wielokrotnego wyboru). Ankieta była anonimowa.

Badanie zostało skierowane do członków zarządu organizacji lub osób posiadających wiedzę na temat współpracy organizacji z Urzędem. Dane teleadresowe, w tym adresy e-mail zostały pozyskane z Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim. Badanie zrealizowane zostało we wrześniu 2022 r.

Charakterystyka badanych organizacji pozarządowych

Charakterystyka badanych organizacji uwzględniała następujące wymiary:

- 1) obszar działania czyli branża, w której specjalizuje się organizacja,
- 2) okres funkcjonowania,
- 3) zasięg działania,
- 4) wielkość budżetu,
- 5) główne źródła finansowania oraz
- 6) częstotliwość kontaktów z Urzędem Miasta w Tomaszowie Mazowieckim.

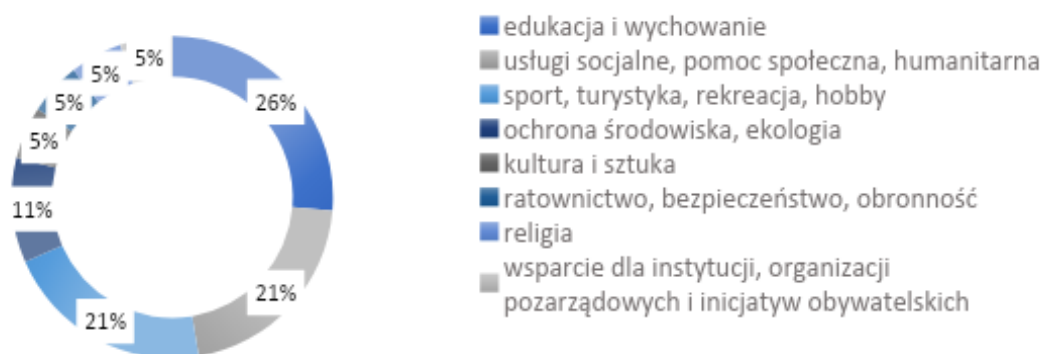
Wśród głównych obszarów działania organizacji na pierwszy plan wysuwają się trzy, najczęściej wskazywane przez respondentów (przy czym każdy z respondentów mógł zaznaczyć max. 2 odpowiedzi). Są to:

- edukacja i wychowanie (5 wskazań);
- usługi socjalne, pomoc społeczna, humanitarna (4 wskazania);
- sport, turystyka, rekreacja, hobby (4 wskazania).

Pozostałe obszary, rzadziej wybierane to: kultura i sztuka (2 wskazania), ratownictwo, bezpieczeństwo, obronność (1), religia (1), wsparcie dla instytucji, organizacji i inicjatyw obywatelskich (1). Nikt z badanych respondentów nie prowadzi działalności w następujących obszarach:

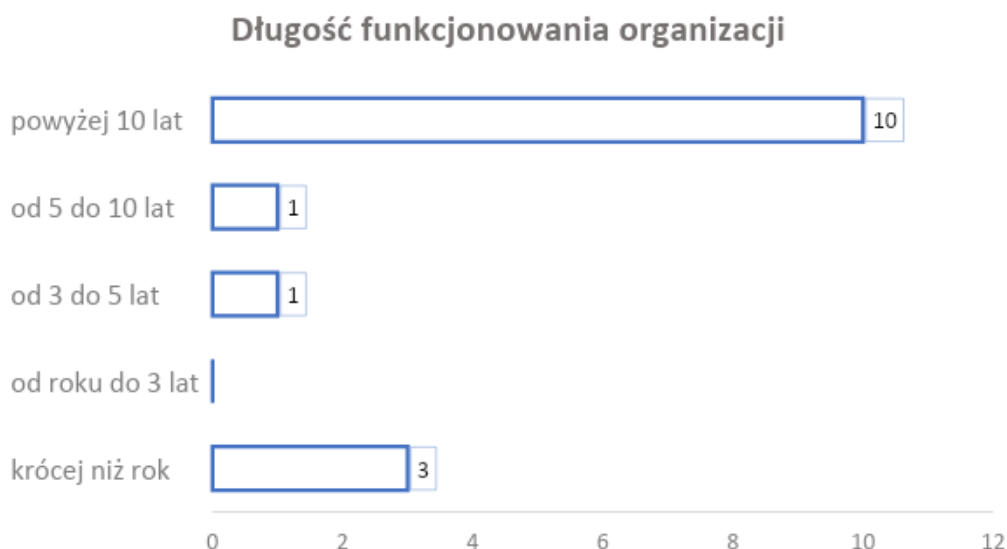
- ochrona zdrowia i profilaktyka,
- rynek pracy, zatrudnienie, aktywizacja zawodowa,
- rozwój lokalny w wymiarze społecznym i ekonomicznym,
- prawo i jego ochrona, prawa człowieka, działalność polityczna,
- sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe,
- działalność międzynarodowa, pomoc rozwojowa,
- działalność naukowo-badawcza, badania naukowe.

Główne obszary działania organizacji

Wykres 1 Główne obszary działania organizacji. Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły organizacje działające powyżej 10 lat (10 organizacji, co stanowi 67% podmiotów biorących udział w badaniu), następnie młode podmioty – działające krócej niż rok (3, co stanowi 20%). W badaniu udział wzięły także: 1 organizacja działająca więcej niż 5 lat, ale mniej niż 10 lat (7%) oraz 1 organizacja działająca od 3 do 5 lat (7%).

Wykres 2 Długość funkcjonowania organizacji. Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

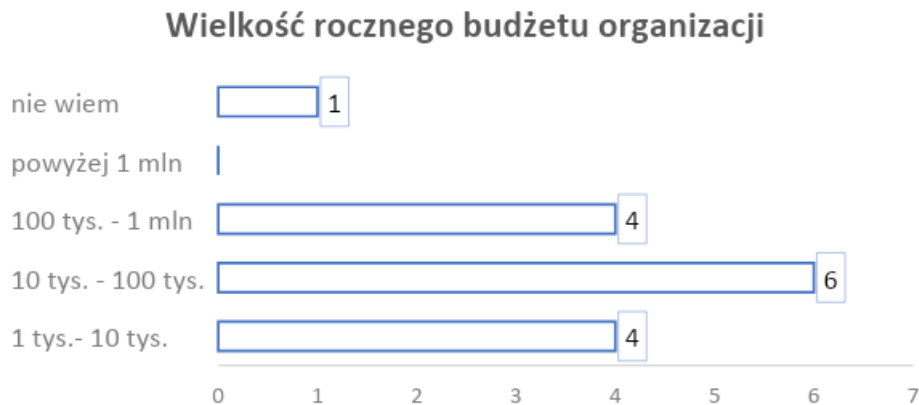
Analizując zasięg działania badanych organizacji należy zauważyć, że zadeklarowany zasięg działania w większości nie wykracza poza granice powiatu, w tym 4 organizacje wskazały działalność na terytorium miasta, a 6 działalność o zasięgu powiatowym. Spośród badanych podmiotów działania 3 obejmują teren województwa łódzkiego, a 2 wskazały działalność na terenie kraju i/lub zagranicą. Co charakterystyczne, działania o zasięgu regionalnym, krajowym bądź zagranicznym prowadzą organizacje funkcjonujące powyżej 10 lat.

Wykres 3 Zasięg działania organizacji. Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Biorąc pod uwagę kwestie finansowe, dotyczące wielkości rocznego budżetu organizacji, należy zauważyć, że żadna z badanych organizacji nie osiągnęła kwoty powyżej 1 mln zł. Najliczniejszą grupę stanowią podmioty osiągające wysokość budżetu w granicach 10 tys. – 100 tys. – 6 organizacji (tj. 40% badanych). Na drugim miejscu ex aequo (4 wskazania w obu przypadkach) znalazły się podmioty posiadające niewielki budżet tj. 1 tys. – 10 tys. oraz budżet w wysokości 100 tys. – 1 mln. W tej ostatniej kategorii znalazły się tylko organizacje

działające powyżej 10 lat. W pozostałych przypadkach, okres działania organizacji nie koreluje z wysokością budżetu.

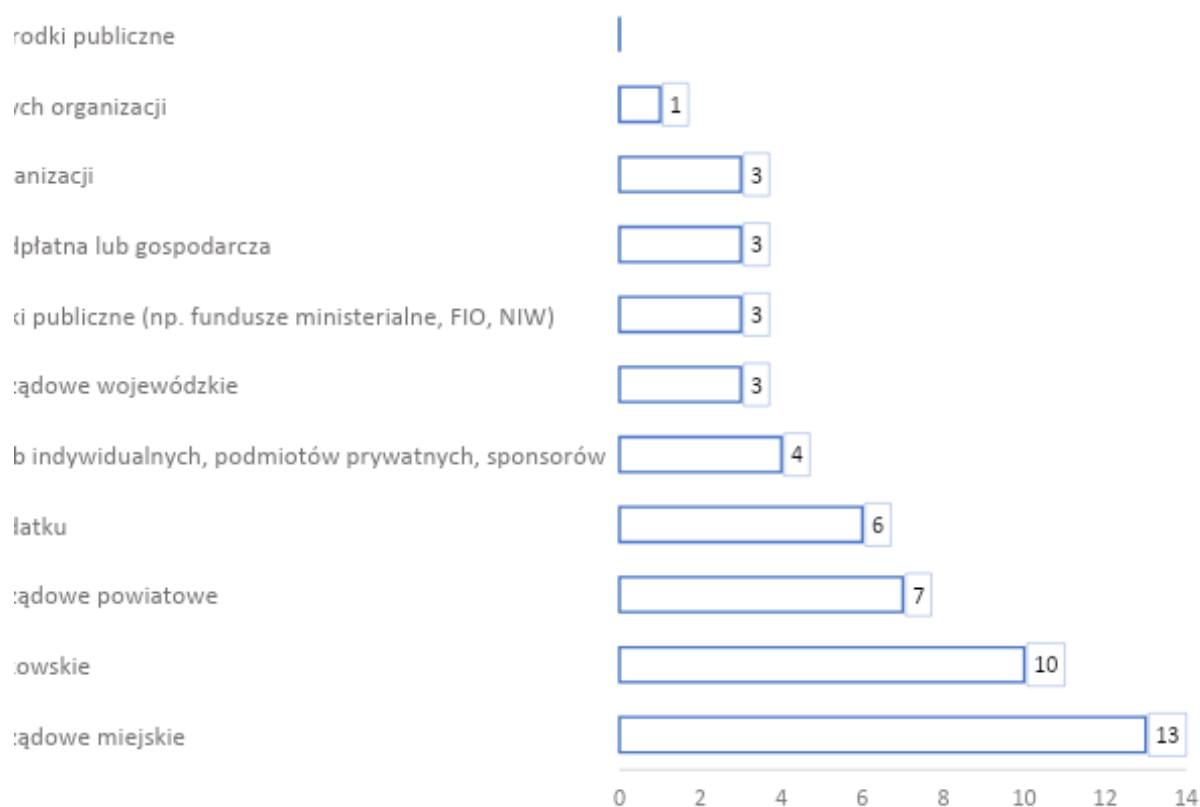

Wykres 4 Wielkość rocznego budżetu organizacji. Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Pozostając przy kwestiach finansowych – w ramach prowadzonego badania zapytano o 3 najważniejsze źródła finansowania działalności organizacji. Respondenci mieli w tym pytaniu zaproponowany szeroki katalog, uwzględniający różnorodne możliwości finansowania. Spośród możliwych odpowiedzi najczęściej wskazywano: środki samorządowe miejskie (13 z 15 badanych), składki członkowskie (10), środki samorządowe powiatowe (7) oraz 1% podatku (6). Wśród badanych podmiotów 4 bazują również na środkach od osób indywidualnych, podmiotów prywatnych bądź sponsorów. Po 3 odpowiedzi uzyskały natomiast: środki samorządowe wojewódzkie, krajowe środki publiczne (np. fundusze ministerialne, FIO, NIW), działalność odpłatna lub gospodarcza oraz finansowanie z majątku organizacji. Najmniejszym zainteresowaniem wśród badanych podmiotów cieszyła się opcja finansowania przez inne organizacje (1 odpowiedź). Nikt z badanych nie wskazał zagranicznych środków publicznych, jako źródła finansowania swoich działań.

Dla badanych organizacji środki pochodzące z budżetu miasta oraz składki członkowskie są znaczącym źródłem finansowania, bez względu na staż działania czy osiągnięty budżet. Krajowe środki publiczne, takie jak fundusze ministerialne, FIO czy NIW zostały oznaczone jako jedno z głównych źródeł finansowania tylko przez organizacje działające powyżej 10 lat. Może to oznaczać, że po środki krajowe sięgają podmioty z większym doświadczeniem i najprawdopodobniej posiadające zasoby kadrowe umożliwiające aplikowanie, a następnie realizację i rozliczenie tego typu funduszy. Analiza wyników badania pozwala również zauważyć, że im wyższy budżet organizacji, tym większa dywersyfikacja źródeł finansowania – najczęściej organizacje podejmowały dodatkowe działania w postaci prowadzenia działalności odpłatnej lub gospodarczej, aplikowania o środki krajowe bądź pozyskiwania środków od innych organizacji.

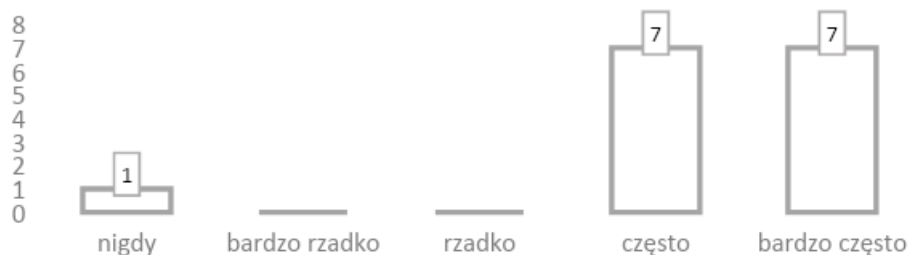
Główne źródła finansowania organizacji

Wykres 5 Główne źródła finansowania organizacji. Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Wysoki wskaźnik korzystania ze środków miejskich wśród badanych organizacji został potwierdzony w pytaniu dotyczącym częstotliwości kontaktów z Urzędem Miejskim w Tomaszowie Mazowieckim. Na 15 organizacji biorących udział w badaniu 14 odpowiedziało, że kontakty z Urzędem są częste bądź bardzo częste, a tylko 1 jeden podmiot wskazał, że nigdy do kontaktu nie doszło. Brak kontaktu w przypadku tego podmiotu był najprawdopodobniej spowodowany krótkim stażem działania zadeklarowanym w ankiecie (poniżej roku).

Częstotliwość kontaktów z Urzędem Miasta

Wykres 6 Częstotliwość kontaktów organizacji z Urzędem Miasta. Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Charakterystyka współpracy z organizacjami pozarządowymi

Wstępem do zbadania jakości współpracy uczyniono analizę aktywności tomaszowskich organizacji w kilku obszarach, specyficznych dla współpracy z odbiorcami oraz partnerami (w tym innymi organizacjami pozarządowymi oraz Urzędem Miasta). Przedstawiciele badanych NGO mieli wskazać, czy brali udział w różnych formach aktywności wskazanych w ankiecie, biorąc pod uwagę perspektywę ostatnich czterech lat.

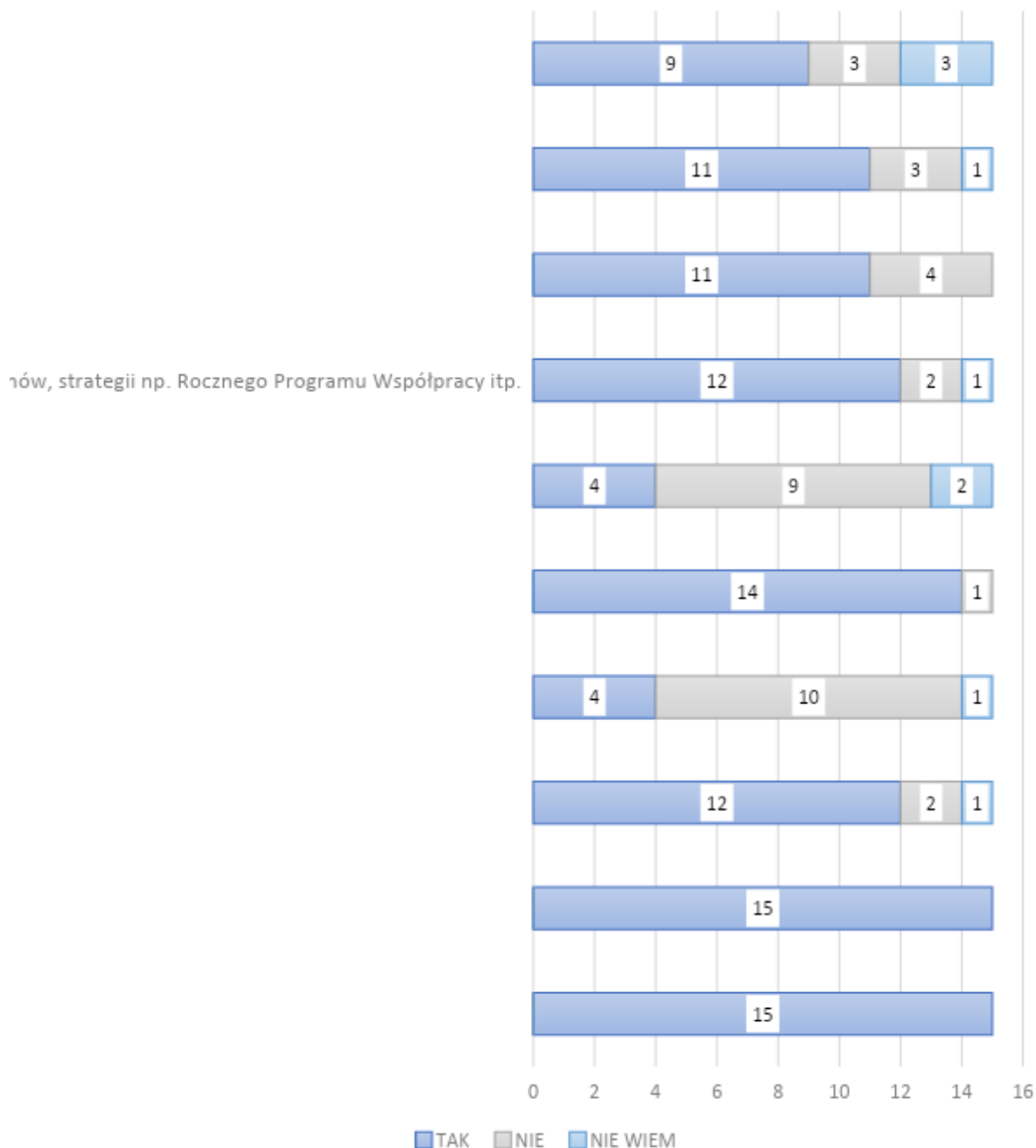
Biorąc pod uwagę obszar współpracy z Urzędem Miasta, ankietowani zgodnie potwierdzili, że informowali Urząd o swoich działaniach, a także otrzymywali od Urzędu informacje dotyczące organizacji pozarządowych (15 odpowiedzi twierdzących). 14 na 15 respondentów wskazało również na otrzymanie od Urzędu dotacji na realizację swojego projektu. 12 ankietowanych potwierdziło, że ich organizacja brała udział w otwartych konkursach ofert oraz włączała się w organizowane przez Urząd konsultacje dokumentów strategicznych np. programu współpracy z NGO. Dla 11 podmiotów wsparcie miało też charakter niefinansowy np. udostępnienie lokalu, sprzętu czy udział w szkoleniu. W kontekście współpracy z Urzędem Miasta większość odpowiedzi negatywnych dotyczyła korzystania z małych grantów (10 odpowiedzi negatywnych, 4 twierdzące oraz 1 odpowiedź „nie wiem”) oraz realizacji zadań w trybie zakupy usługi (9 negatywnych, 4 twierdzące, 2 „nie wiem”).

Odnosząc się do działań na rzecz odbiorców oraz współpracy z innymi organizacjami, zapytano o realizację diagnozy potrzeb wśród odbiorców działań – uzyskano 9 odpowiedzi twierdzących przy 3 negatywnych oraz 3 „nie wiem”).

W kontekście współpracy z innymi organizacjami 11 podmiotów zadeklarowało współpracę, 3 nie współpracowało, a 1 nie posiadał wiedzy w tym zakresie.

Działania organizacji związane ze współpracą z odbiorcami i partnerami.

Czy w ciągu ostatnich 4 lat Pani/Pana organizacja ...

Wykres 7 Działania organizacji związane ze współpracą z odbiorcami i partnerami. Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o ocenę sposobu realizacji działań przez Urząd Miasta na rzecz wsparcia rozwoju organizacji pozarządowych. Ocena dotyczyła szeregu działań podejmowanych przez Miasto i polegała na wyrażeniu opinii o każdym z nich za pomocą pięciostopniowej skali („bardzo dobrze”, „dobrze”; „ani dobrze, ani źle”; „źle”;

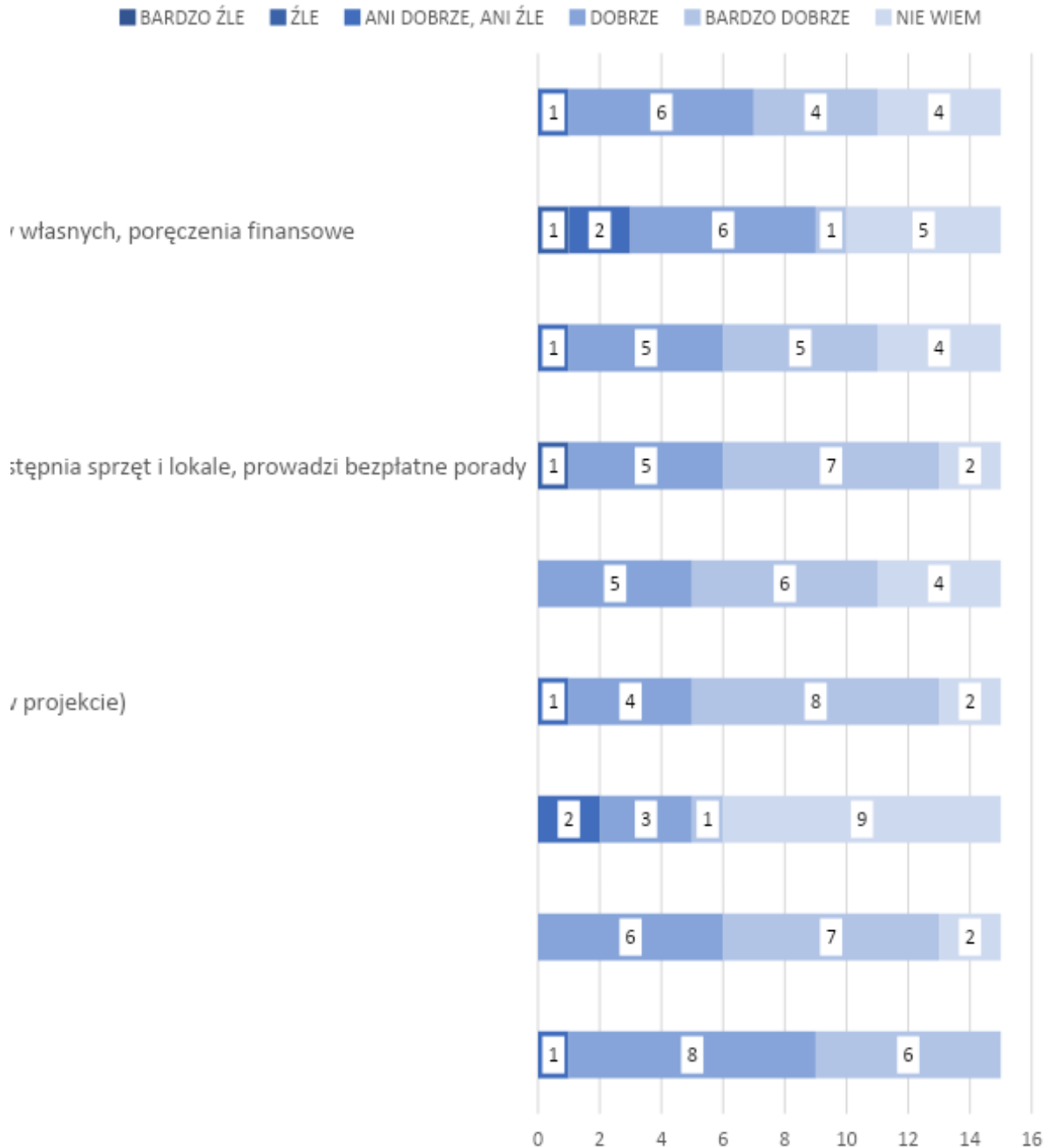
„bardzo źle”). W katalogu odpowiedzi znalazła się również opcja „nie wiem” wskazująca na brak wiedzy w danym zakresie.

Analizując udzielone odpowiedzi, należy zaznaczyć, że w zdecydowanej większości (7 spośród 9 działań poddanych ocenie) przyznana ocena jest pozytywna (większość odpowiedzi „dobrze” lub „bardzo dobrze”). Szczegółowy rozkład ocen w tym zakresie przedstawia wykres numer 8. Warto natomiast przyjrzeć się bliżej działaniom, w których opinie respondentów są podzielone. Najwięcej odpowiedzi wskazujących na brak wiedzy o danym działaniu pojawiło się w kwestii współpracy polegającej na zleceniu usług, czy udzielaniu małych grantów (9 odpowiedzi nie wiem, 2 ani dobrze ani źle, 2 dobrze, 1 bardzo dobrze). Taki rozkład ocen jest zbieżny z odpowiedziami udzielanymi we wcześniejszym pytaniu (por. wykres numer 7).

Drugim działaniem, którego ocena przyniosła więcej różnorodnych opinii było wsparcie organizacji w zakresie pozyskiwania zewnętrznego finansowania (chodzi o wkłady własne lub poręczenia). W tym obszarze pojawiła się 1 ocena negatywna, 2 oceny ambiwalentne, 5 respondentów wskazało na brak wiedzy, 6 oceniło działania Urzędu Miasta dobrze, 1 bardzo dobrze).

Ocena działań Urzędu Miasta.

Jak ocenia Pani/Pan sposób w jaki Urząd Miasta w Tomaszowie Mazowieckim...

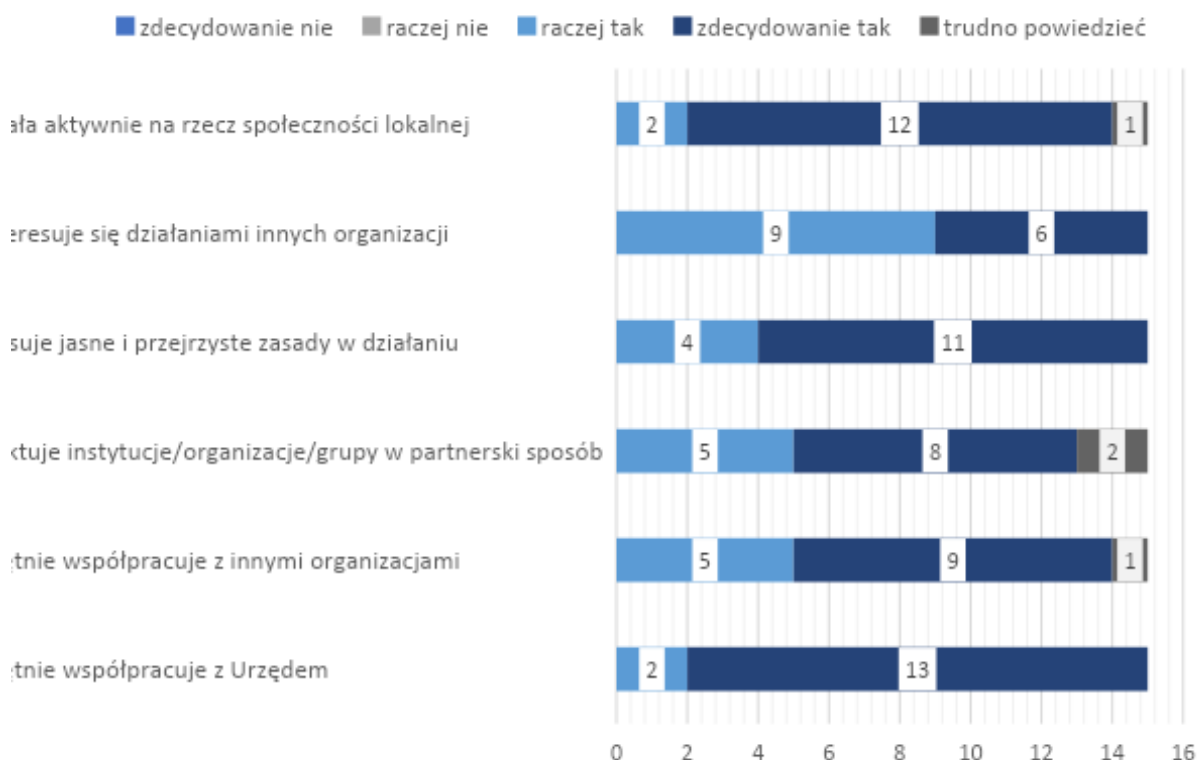
Wykres 8 Ocena działań Urzędu Miasta. Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Uzasadnienie powyższej oceny umożliwiła odpowiedź na pytanie otwarte, które miało charakter nieobligatoryjny. Jeden z respondentów ujął w nim swoją odpowiedź, która poniżej została zacytowana:

„Urząd miasta informowany jest o organizowaniu przez inne organizacje imprez na terenie miasta. Jednak często jest tak, że nie ma takich informacji dalej przesyłanych. Zazwyczaj zdarza się że gdy jakaś organizacja organizuje jakiś ewent dowiaduje się o tym, że w tym samym czasie i tym samym miejscu jest organizowane coś innego - zbyt późno na wprowadzenie zmian.”

Respondenci biorący udział w badaniu podjęli się oceny podejścia swojej organizacji do współpracy z Urzędem Miasta oraz innymi podmiotami w kilku kluczowych sferach. Należy zaznaczyć, że w żadnym z proponowanych obszarów nie wskazano odpowiedzi negatywnych. Ocena zaprezentowana na poniższym wykresie jest w zdecydowanej większości pozytywna. W trzech obszarach (działania na rzecz społeczności lokalnej, partnerskiego traktowania innych instytucji czy chęci współpracy z innymi) pojawiają się pojedyncze oceny „trudno powiedzieć” wskazujące na wątpliwości respondentów. Należy dodać, że żaden z respondentów nie uzasadnił przyznanej oceny, mimo ujęcia takiej możliwości w ankiecie.

Jak ocenia Pani/Pan podejście swojej organizacji do współpracy z Urzędem Miasta w Tomaszowie Mazowieckim i innymi organizacjami. Czy Pani/Pana organizacja...

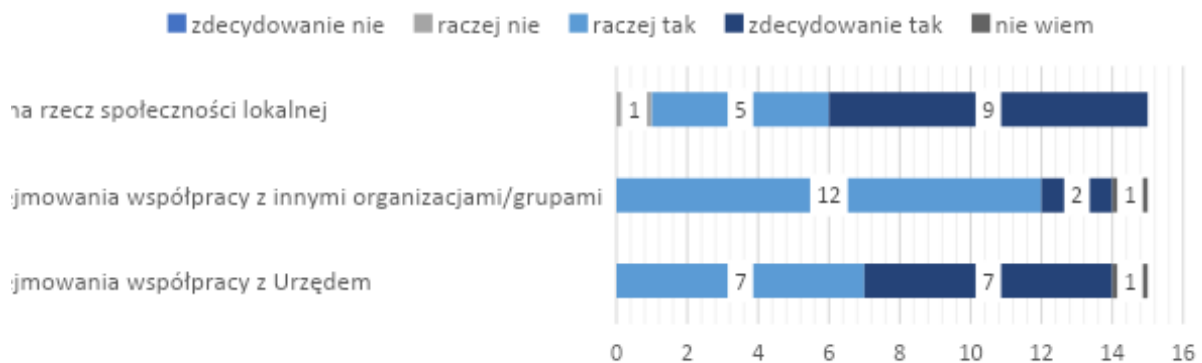

Wykres 9 Ocena aktywności respondentów w poszczególnych zakresach. Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Organizacje pozarządowe biorące udział w badaniu zostały poproszone również o wydanie oceny dotyczącej współpracy, biorąc pod uwagę całe środowisko organizacji działających w Tomaszowie Mazowieckim. Porównując oba wykresy można dostrzec niewielkie różnice

między rozłożeniem się opinii twierdzących (między raczej tak a zdecydowanie tak), jednak ogólna opinia w tym zakresie jest zbieżna z wcześniejszym pytaniem odnoszącym się do działalności samych respondentów.

Patrząc ogólnie na środowisko organizacji pozarządowych w gminie proszę wskazać czy Pani/Pana zdaniem lokalne organizacje..

Wykres 10 Ogólna ocena aktywności środowiska organizacji pozarządowych w Tomaszowie Mazowieckim. Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Na zakończenie tej części ankiety, respondenci wydali ogólną opinię dotyczącą współpracy z Urzędem Miasta w okresie ostatnich czterech lat. Zgodnie z wynikami zawartymi na poniższym wykresie, 9 podmiotów oceniło współpracę bardzo dobrze, 5 dobrze, a 1 podmiot wyraził ambiwalentną ocenę współpracy z Urzędem Miasta (ani dobrze, ani źle).

Ogólna ocena współpracy z Urzędem Miasta w Tomaszowie Mazowieckim.

Jak ogólnie ocenia Pani/Pan współpracę Pani/Pana organizacji z Urzędem Miasta w Tomaszowie Mazowieckim na przestrzeni ostatnich 4 lat?

Wykres 11 Ogólna ocena współpracy z Urzędem Miasta w Tomaszowie Mazowieckim. Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Celem poszerzenia wiedzy na temat współpracy organizacji pozarządowych z Urzędem Miasta, zaproponowano blok trzech pytań otwartych, w ramach których respondenci mogli wyrazić swoją opinię w zakresie:

- 1) pozytywnych stron współpracy organizacji z Urzędem Miasta,
- 2) barier i trudności, które pojawiają się w ramach podejmowanych działań,
- 3) propozycji usprawnienia współpracy.

Mocne strony współpracy z Urzędem.

Co Pani/Pana zdaniem dobrze działa we współpracy z Urzędem?

Proszę wskazać trzy najważniejsze mocne strony współpracy (jeśli są)

W tym pytaniu swoją opinię wyraziło 10 respondentów. Analiza wypowiedzi pozwala na wyłonienie kilku powtarzających się obszarów, które zostały ocenione w sposób pozytywny:

a) Komunikacja i informacja

W tym zakresie respondenci podkreślali, że informacje przekazywane są na bieżąco, w sposób czytelny i przejrzysty. Wybrane opinie:

„Przekazywanie informacji w wygodny i przejrzysty sposób (e-mail).”

„Bieżące informowanie o planowanych działaniach.”

b) Wsparcie merytoryczne dla organizacji

Wskazywano przede wszystkim na pomoc przy pisaniu projektów w ramach otwartych konkursów ofert, ale także na kwestie organizacyjne czy logistyczne. Wybrane opinie:

„Pomoc przy pisaniu i zamknięciu wniosków o dotację z otwartych konkursów.”

„Współpraca w sprawie dotacji i różnych propozycji zadań - pomoc jeśli są problemy.”

„Pomoc logistyczna (użyczenie lokali).”

c) Inicjatywy Urzędu Miasta

Szczególnie podkreślono działalność Urzędu w obszarze wsparcia seniorów oraz nagradzania organizacji:

„Nagradzanie, uhonorowanie aktywnych organizacji i ich przedstawicieli.”

„Funkcjonowanie pełnomocnika prezydenta do spraw seniorów.”

„Działalność Rady Seniorów.”

d) Wsparcie pracowników Urzędu Miasta

Wiele opinii dotyczyło profesjonalizmu i chęci pomocy przedstawicieli Urzędu Miasta:

„Ekipa Pani Wandy i sama Pani Wanda jest częstym lekiem na nasze problemy.”

„Miły i bezpośredni kontakt z pracownikami Urzędu (p.A.Kapiec, p.A.Tomczyk).”

„Miła obsługa.”

„Profesjonalizm.”

Słabe strony współpracy z Urzędem

Co Pani/Pana zdaniem stanowi trudność/barierę we współpracy z Urzędem? Proszę wskazać trzy najważniejsze słabe strony współpracy (jeśli są).

Słabe strony współpracy z Urzędem zostały wskazane przez 4 respondentów. Dwóch respondentów w swoich krótkich wypowiedziach wskazało na kwestie finansowe, w tym „mały budżet” oraz „mała kwota dotacji uproszczonej”.

Do słabych stron zakwalifikowano również kwestie współpracy pozafinansowej, w zakresie udostępnienia lokalu: „Brak możliwości użyczenia lokalu w Urzędzie Miasta ze względu na bariery architektoniczne (podobno matka z dzieckiem w wózku nie ma jak wjechać, nie wiem czy to była prawdziwa przyczyna odmowy).”

Wśród opinii pojawiła się również informacja wskazująca na trudności po stronie organizacji w zakresie zapewnienia wolontariuszy: „Nie zawsze gdy potrzebni są wolontariusze możemy spełnić oczekiwania Urzędu.”

W zakresie polityki informacyjnej, w opinii jednego z respondentów zabrakło informacji o dodatkowych możliwościach w postaci małych grantów: „Brak informacji o dodatkowych dofinansowaniach (granty) - chyba że ich w ogóle nie było choć w ankiecie są wpisane że bywają (informacje o stronie NGO oczywiście dostajemy).”

Propozycje rozwiązań wpływających na poprawę jakości współpracy z Urzędem

Co należałoby poprawić/zmienić, aby współpraca przebiegała lepiej? Proszę wskazać trzy najważniejsze kwestie.

W tym zakresie pięciu respondentów wskazało swoje propozycje usprawnień. W nawiązaniu do trudności, które wymieniono we wcześniejszym pytaniu – dwóch respondentów wskazało na kwestie finansowe. Jedna z opinii dotyczyła ogólnego zwiększenia finansowania („zwiększyć nakład finansowy”), natomiast druga została w większym stopniu sprecyzowana: „Większe dofinansowania w zakresie Działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania ochrony praw dziecka (zawsze jest to śmieszna kwota 2000 zł z której nie da się zorganizować większej ilości warsztatów, prelekcji czy nawet większego pikniku (bezpłatnego) dla społeczności naszego miasta.”

Jeden z respondentów wskazał na potrzebę wsparcia współpracy między organizacjami, poprzez podjęcie działań sieciujących przez osobę zatrudnioną w Urzędzie: „Może zatrudnienie dodatkowej osoby, która była by łącznikiem tych organizacji? Np. wie kto czym się zajmuje więc może proponować współpracę pomiędzy organizacjami, podpowiada jak mogą współpracować i jak prawnie to zorganizować.”

W kwestii rozwoju działalności organizacji pojawiła się również propozycja zorganizowania konsultacji: *„Fajną opcją była by możliwość darmowej konsultacji w sprawie zakładania/rozwoju organizacji.”*

Dwukrotnie w ramach odpowiedzi znalazły się kwestie związane z organizowanymi przez Urząd Miasta imprezami. Jeden z respondentów zaproponował zmianę w tym zakresie, jednak nie wyjaśnił na czym ta zmiana miałaby polegać (*„zmiana organizacji imprez organizowanych przez miasto”*). W drugiej wypowiedzi znalazła się natomiast informacja o potrzebie przekazywania informacji o organizowanych imprezach (*„przekazywanie informacji o różnych organizowanych w mieście imprezach”*). Pozostając przy organizowanych wydarzeniach podkreślić należy, że pojawiła się również propozycja częstszego udziału władz miasta w działaniach organizacji: *„Spotkania bezpośrednio z Prezydentem, Jego obecność na naszych imprezach, aby zrozumiał i zobaczył na własne oczy co My tak naprawdę robimy, bo nigdy Go nie było.”*

Zapotrzebowanie na wsparcie dla organizacji pozarządowych

W zakresie oczekiwanego wsparcia, w ramach pytania: *Jakiego wsparcia potrzebuje Pani/Pana organizacja w prowadzeniu swoich działań?* respondenci mogli wskazać trzy najważniejsze obszary. Najwięcej – 10 wskazań otrzymało wsparcie w zakresie pozyskiwania środków. Na drugim miejscu z 8 wskazaniami pojawiły się usługi edukacyjne w postaci szkoleń czy seminariów. Mniejszym zainteresowaniem, oznaczonym przez 5 z 15 respondentów cieszyły się usługi księgowo, doradztwo prawne oraz marketingowe. 4 wskazania przypadły doradztwu dot. współpracy z wolontariuszami oraz pobierania odpłatności od uczestników działań. Najmniej – 3 głosy oddano na wsparcie doradcze w zakresie prowadzenia księgowości i spraw kadrowych.

Kluczowe obszary wsparcia dla organizacji pozarządowych

Wykres 12 Kluczowe obszary wsparcia w opinii organizacji pozarządowych. Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Odnosząc dane zawarte na powyższym wykresie do opisanej we wcześniejszej części charakterystyki organizacji można zauważyć, że organizacje wciąż mają trudności z pozyskiwaniem środków na swoje działania. Dotyczy to przeważnie podmiotów, których zasięg działania nie przekracza granic powiatu, a ich roczny budżet nie przekracza 100 tys. zł (8 na 10 wskazań w kategorii wsparcie doradcze w zakresie pozyskiwania środków). Organizacje prowadzące swoje działania w obrębie województwa lub kraju były bardziej zainteresowane usługami edukacyjnymi bądź różnymi formami doradztwa (w obszarze prawnym, marketingowym, współpracy z wolontariuszami, pobierania odpłatności od uczestników czy spraw kadrowych). Projektując wsparcie dla organizacji warto wykonać szczegółową diagnozę potrzeb i oczekiwań, biorąc pod uwagę dodatkowe aspekty, takie jak potencjał i zasięg działania. Takie działanie pozwoli na dobre dopasowanie oferty do możliwości i potrzeb organizacji.

III Podsumowanie rocznych programów współpracy

Niniejszy rozdział stanowi podsumowanie analizy zapisów rocznych programów współpracy z lat 2019- 2022 oraz sprawozdań z ich realizacji obejmujących okres 2019-2021¹. W oparciu o analizę w/w dokumentów podsumowano współpracę Miasta z organizacjami pozarządowym w zakresie finansowych i pozafinansowych form współpracy.

Program współpracy to najważniejszy dokument regulujący zasady współdziałania samorządu z organizacjami pozarządowymi. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie program współpracy uchwalany jest przez Radę Miejską Tomaszowa Mazowieckiego do 30 listopada każdego roku poprzedzającego okres jego obowiązywania. Prezydent Miasta corocznie w terminie do 31 maja przygotowuje sprawozdanie z realizacji programu roku poprzedniego i przedkłada Radzie Miejskiej oraz publikuje w BIP.

Roczne programy współpracy na lata 2019, 2020, 2021 i 2022 główny cel współpracy definiują jako poprawę jakości życia mieszkańców, wzmocnienie aktywności społeczności lokalnej oraz kreowanie polityki społecznej. Cele szczegółowe programu to:

- 1) promowanie i upowszechnianie modelu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi,
- 2) rozwój i promowanie dialogu obywatelskiego jako narzędzia dobrego rządzenia,
- 3) budowanie lokalnych partnerstw dla realizacji zadań publicznych,
- 4) budowanie lokalnego społeczeństwa obywatelskiego i wspomaganie rozwoju społeczności lokalnej, w tym:
 - a) wykorzystywanie potencjału mieszkańców miasta w realizacji inicjatyw oddolnych,
 - b) rozwijanie i wzmocnianie poczucia przynależności do lokalnej społeczności, czyli odpowiedzialności za siebie i swoje otoczenie w szczególności na obszarach rewitalizacji miasta,
 - c) aktywizowanie osób starszych i młodzieży,
 - d) włączanie mieszkańców miasta w definiowanie i rozwiązywanie problemów społecznych,
 - e) podniesienie jakości życia i lepsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców poprzez zwiększenie aktywności organizacji, w szczególności poprzez działania na rzecz niwelowania skutków pandemii.
- 5) zwiększanie aktywności zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym,

¹ Na potrzeby Raportu dokonano analizy sprawozdań z rocznych programów współpracy w latach 2019-2021, w momencie tworzenia niniejszego opracowania (październik 2022) nie było możliwości całościowego podsumowania współpracy za rok 2022.

- 6) kreowanie i wykorzystanie możliwości, jakie niesie ze sobą rozwój wolontariatu,
- 7) integracja organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne,
- 8) racjonalne wykorzystanie publicznych środków finansowych,
- 9) wzrost świadomości społecznej na temat roli i działalności organizacji pozarządowych,
- 10) tworzenie przyjaznego środowiska dla powstania i funkcjonowania organizacji pozarządowych.

Założenia rocznych programów współpracy realizowane są poprzez wskazane formy współpracy finansowej i pozafinansowej. Zapisy programu współpracy określają również sposób oceny jego realizacji, wraz z listą wskaźników:

1. liczbę otwartych konkursów ofert,
2. liczbę ofert złożonych na realizację zadań publicznych,
3. liczbę umów zawartych na wsparcie i powierzenie realizacji zadań publicznych,
4. liczbę zadań, których realizację zlecono organizacjom pozarządowym,
5. liczbę organizacji pozarządowych, z którymi zawarto umowy na realizację zadania publicznego,
6. wysokości udzielonych dotacji w poszczególnych obszarach zadaniowych,
7. całkowity koszt realizacji zadań zleconych organizacjom pozarządowym.

Współpraca finansowa i pozafinansowa Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi, zgodnie zapisami Programu Współpracy w latach 2019- 2022 była realizowana w sferze zadań publicznych, wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w zakresie:

1. pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
2. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
3. podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
4. działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym,
5. nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania,
6. działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek dzieci i młodzieży,
7. kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
8. wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,
9. przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – zwalczanie narkomanii,

10. przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – przeciwdziałanie alkoholizmowi,
11. działalność na rzecz rodziny,
12. porządek i bezpieczeństwo publiczne.

W związku z pandemią Covid 19 w 2020 r. zadania z zakresu kultury, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej oraz działalności na rzecz rodziny zostały ograniczone. W kolejnych latach wszystkie zadania zostały wznowione, zadania z zakresu sportu w myśl uchwały o sporcie z dnia 17 12 2020 r. od 2021r. są realizowane w trybie w niej zapisanym.

Współpraca finansowa

Współpraca finansowa Miasta z organizacjami pozarządowymi w latach 2019-2021 była realizowana przede wszystkim w trybie otwartych konkursów ofert. Były również stosowane inne tryby: tryb uproszczony 19a z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz wynikające z innych regulacji prawnych: ustawy o systemie oświaty, ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz ustawy o sporcie.

Zamieszczona poniżej tabela nr 1 pokazuje zakres tematyczny i finansowy współpracy opartej o ustawę o działalności pożytku publicznego oraz ustawy o sporcie. Zakres współpracy w latach 2019-2021 rozszerzył się o nowe zadania: ochronę macierzyństwa oraz bezpieczeństwo i porządek publicznych. Sumaryczna wartość zadań przekazanych organizacjom pozarządowym do realizacji wzrosła o ponad 20 %, nominalnie o kwotę 621 621 zł. Zadanie, którego wartość wzrosła w najbardziej zauważalnym stopniu (ponad 300tys.) to upowszechnianie kultury fizycznej i sportu. Znaczący wzrost zanotowało również zadanie - przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – przeciwdziałanie alkoholizmowi (ponad 240 tys.), oraz – w mniejszym stopniu - pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób (ponad 80 tys.).

W katalogu współpracy finansowej znajdują się również zadania, których wartość została znacząco obniżona. Warto wskazać dwa zadania w tej kategorii: wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej (spadek do kwoty 121 556 w 2021r, z kwoty 187 tys. w 2019 i 207 600 w 2020r.) oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej – spadek z 20 000 w 2019r. do 10 500 w 2021r (w 2020r. nie przyznano żadnych dotacji w tym zadaniu).

Rok 2020 generalnie zapisał się w większości zadań spadkiem wartości przyznanych i wydatkowych dotacji, co było związane z wybuchem pandemii Covid 19 skutkującej zamrożeniem współpracy (dotyczy w szczególności zadań w zakresie kultury i sportu). 2021r. wskazuje na stopniowe lub całkowite wyrównanie, lub wzrost względem wartości z 2019r.

Tabela nr 1							
		2019		2020		2021	
Lp.	Obszary współpracy	Dotacje przyznane	Dotacje wykorzystane	Dotacje przyznane	Dotacje wykorzystane	Dotacje przyznane	Dotacje wykorzystane
1.	pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób	309 844,00	309 844,00	385 400,00	380 962,02	393 400,00	393 400,00
2.	wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	182 300,00	182 300,00	207 600,00	177 557,04	121 556,00	121 556,00
3.	podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej	20 000,00	19 170,99	0	0	10 500,00	10 487,55
4.	działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	72 700,00	72 700,00	70 00,00	55 125,51	55 000,00	55 000,00
5.	działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek dzieci i młodzieży	188 000,00	188 000,00	138 000,00	138 000,00	202 000,00	201 894,52
6.	kultura, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz turystyki i krajoznawstwa	24 260,00	24 110,00	0	0	17 225,00	16 757,12
7.	wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	1 493 400,00	1 492 280,00	3 800,00	3 800,00	1 840 000,00 ²	1 840 000,00

8.	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – zwalczanie narkomani	30 000,00	30 000,00	35 000,00	12 300,00	30 000,00	30 000,00
9.	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – przeciwdziałanie alkoholizmowi	390 000,00	389 438,90	515 000,00	511 257,60	656 444,00	656 000,00
10.	działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania ochrony praw dziecka	2 000,00	2 000,00	0	0	2 000,00	2 000,00
11.	porządek i bezpieczeństwo publiczne	-	-	2 500,00	2 500,00	4 000,00	4 000,00
SUMA		2 712 504,00	2 709 843,89	1 357 300	1 281 502,17	3 334 125	3 276 095,19

² Od 2021r. środki dot. realizacji zadań mających na celu wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej przekazywane są organizacją sportowemu w trybie uchwały XXXIX/270/2020 z dnia 17 12 2020 r.

Tabela nr 2 (zamieszczona poniżej)

Tabela nr 2			
	2019	2020	2021³
Otwarte konkursy ofert			
liczba otwartych konkursów ofert w oparciu o ust. OPP	11	5	8
liczba zadań wspartych	19	16	18
liczba zadań powierzonych	1	1	1
liczba złożonych ofert w otwartych konkursach ofert	89	45	62
liczba dofinansowanych ofert w otwartych konkursach ofert	80	40	52
liczba organizacji we współpracy w otwartych konkursach ofert	42	28	36
Inne tryby z ustawy o dpp			
liczba ofert z własnej inicjatywy	0	0	0
liczba dofinansowanych ofert z trybu 19a	18	6	3
kwota dofinansowania z 19a	55 240	43 800,00	17 000
inne tryby			
kwota dotacji przekazana w oparciu o Ustawy o systemie oświaty	3 364 773,03	3 411 412,41	3 555 275,44
kwota dotacji przekazana w oparciu o Ustawy o ochronie przeciwpożarowej	29 500	1500	12 500
kwota dotacji przekazana w oparciu o Ustawy o sporcie	0,00	0,00	1 840 000

Dane zapisane w tabeli nr 2 odzwierciedlają zmiany proceduralne, które nastąpiły od 2021r. wraz z wejściem uchwały o sporcie i zmianie trybu wydatkowania środków w zadaniach w zakresie sportu. Ma to swoje odzwierciedlenie w liczbie dofinansowanych ofert w otwartych konkursach ofert oraz z trybu 19a z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Znaczny spadek liczby ofert dofinansowanych w trybie uproszczonym jest

³ Kolumna dot. 2021r. w części dot. otwartych konkursów ofert nie uwzględnia konkursu i złożonych ofert w trybie ustawy o sporcie, w dalszej części tabeli znajdują się dane dot. tego trybu

tego bezpośrednim efektem. We wcześniejszych latach tryb 19a często służył właśnie dofinansowaniu wydarzeń sportowych.

Program Współpracy wskazuje także kolejne formy współpracy angażujące zasoby finansowe samorządu – są to:

- umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej na zasadach określonych w ustawie;
- umowy partnerskie określone w art. 28a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r.

Sprawozdania z realizacji programu współpracy wskazują na realizację zadania p.n.: *Tomaszowskie Centrum Usług Społecznych dla seniorów*, które było projektem partnerskim samorządu realizowanym przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, realizowanym w oparciu o art. 28a ustawy spójności.

Umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej nie były realizowane w latach 2019-2021, ze względu na brak zainteresowania ze strony mieszkańców.

Współpraca pozafinansowa

Zgodnie ze sprawozdaniami z realizacji rocznych programów z lat 2019-2021 współpraca pozafinansowa Miasta odbywała się w następujących formach: informacyjnej, promocyjnej, organizacyjnej i technicznej.

FORMA INFORMACYJNA obejmowała:

- prowadzenie konsultacji społecznych dotyczących sfery działalności pożytku publicznego,
- informowanie i wspieranie organizacji w ubieganiu się o pozyskiwanie funduszy ze środków pozabudżetowych,
- prowadzenie oraz aktualizację wykazu organizacji pozarządowych,
- przyjmowanie pisemnych propozycji zadań publicznych planowanych na kolejne lata,
- udostępnianie informacji o działalności lokalnych organizacji w portalach internetowych Urzędu Miasta,
- prowadzenie bezpłatnego doradztwa i udzielanie pomocy merytorycznej, w tym organizację szkoleń,
- komunikację się za pomocą skrzynki e-mailowej.

FORMA PROMOCYJNA obejmowała:

- współorganizację Pikników Organizacji Pozarządowych LOKALNI NIEBANALNI,
- realizację kampanii promującej przekazywanie 1% podatku dochodowego na rzecz tomaszowskich organizacji pożytku publicznego pod hasłem: „A gdy nadchodzi pora PIT-owa, wpisz 1% dla Tomaszowa”, wydruk plakatów i ulotek informacyjnych,
- udział w imprezach promujących działalność wolontariacką,
- wyróżnianie na wnioski organizacji w formie statuetek, pucharów i dyplomów najbardziej aktywnych działaczy NGO,
- wystawienie referencji.

FORMA ORGANIZACYJNA obejmowała:

- obejmowanie przez Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego wydarzeń organizowanych przez lokalne podmioty pozarządowe i grupy nieformalne,
- realizację wspólnych projektów na rzecz społeczności lokalnych, w szczególności z zakresu kultury, sportu, rekreacji, ochrony zdrowia, upowszechniania tradycji narodowych, podejmowano inicjatywy integrujące sektor publiczny i pozarządowy (w tym: Tomaszowskie Forum Trzeźwości, Dzień Dziecka, Piknik LOKALNI NIEBANALNI, Dzień Seniora),
- wspólne zespoły doradcze i inicjatywne (np. Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego, Partnerstwo na rzecz rozwoju obszaru funkcjonalnego Dolina Rzeki Pilicy w powiecie tomaszowskim, Rada Seniora, Zespół ds. opracowania zasad funkcjonowania i wdrożenia „Tomaszowskiego Budżetu Obywatelskiego”, „Zespół do przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami dotyczących Tomaszowskiego Budżetu Obywatelskiego 2019),
- komisje konkursowe.

FORMA TECHNICZNA obejmowała:

- udostępnianie pomieszczeń i użyczenie sprzętu multimedialnego do realizacji działań na rzecz społeczności lokalnych, stanowiących zasoby Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki,
- dostęp do literatury poświęconej działalności organizacji III sektora.

Wskazane w sprawozdaniach z realizacji rocznych programów współpracy formy współpracy pozafinansowej są zbieżnej z zakresem współpracy niefinansowej wskazanym w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (art. 5 pkt 2):

Poniżej zawarto podsumowanie współpracy pozafinansowej Miasta z organizacjami, opracowane w oparciu o sprawozdania z realizacji rocznych programów z lat 2019-2021.

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Zgodnie z zapisami sprawozdań, konsultacje społeczne przeprowadzone w latach 2019 – 2021 odbywały się w następującej formie:

- zgłaszanie uwag poprzez wypełnianie formularzy konsultacyjnych i dostarczanie ich drogą elektroniczną, bezpośrednio do komórek organizacyjnych lub drogą pocztową,
- protokołowane spotkania konsultacyjne.

Prezydent Miasta prowadził konsultacje społeczne zarówno z organizacjami pozarządowymi jak i Miejską Radą Działalności Pożytku Publicznego. Miejska Rada konsultowała dokumenty w trybie spotkań konsultacyjnych, organizacje były zapraszane do zgłaszania uwag w trybie pisemnym przy wykorzystaniu formularza.

Poniższa tabela zawiera zestawienie konsultowanych przez MRDPP dokumentów.

Lp.	Nazwa projektu	Forma konsultacji	Podmioty uprawnione
2021r.			
1.	Projekt uchwały w sprawie przyjęcia Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2022.	spotkanie konsultacyjne	RDPP (8 osób)
2	Projekt uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2021-2030.	spotkanie konsultacyjne	RDPP (9 osób)
2020r.			
1.	Projekt uchwały w sprawie przyjęcia Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021.	spotkanie konsultacyjne	RDPP (8 osób)
2.	Projekt uchwały w sprawie wydania opinii nt. projektu Uchwały Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego w sprawie zwolnienia rodziców i opiekunów prawnych dzieci uczęszczających do Samorządowego Żłobka Nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim z opłat za pobyt w związku z rozprzestrzenianiem się w Polsce koronawirusa wywołującego chorobę COVID – 19.	spotkanie konsultacyjne	RDPP (12 osób)
2019r.			
1.	Projekt uchwały w sprawie przyjęcia Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2020.	spotkanie konsultacyjne	RDPP (11 osób)

Dodatkowo, sprawozdanie z realizacji rocznego programu współpracy wskazuje, że w 2019 roku zostały przeprowadzone konsultacje społeczne z mieszkańcami miasta dotyczące:

- konsultacje społeczne dotyczące projektu uchwały Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego w sprawie określenia trybu powoływania członków oraz organizacji i trybu działania Miejskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego w Tomaszowie Mazowieckim,
- konsultacje społeczne dotyczące aktualizacji Programu Rewitalizacji Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2023,
- Konsultacje społeczne projektu Strategii adaptacji do zmian klimatu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego do roku 2025 z perspektywą do 2030.

MIEJSKA RADA DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO

W latach 2019–2021 funkcjonowała Rada IV i V kadencji. Analizując zakres tematyczny uchwał podejmowanych przez Radę, działania Rady dotyczyły w szczególności:

- opiniowania trybu powoływania członków oraz organizacji i trybu działania Miejskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego w Tomaszowie Mazowieckim,
- Regulaminu Konkursu Kreatywności Społecznej Lokalni Niebanalni,
- powołania Kapituły Konkursu Kreatywności Społecznej LOKALNI NIEBANALNI na rok 2019,
- opiniowania programu współpracy,
- opiniowanie dokumentów strategicznych, w tym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2021-2030,
- włączanie się w prace zespołu ds. opracowanie koncepcji Tomaszowskiego Budżetu Obywatelskiego - stworzenie spójnego i przejrzystego procesu wdrożeniowego, począwszy od kampanii promocyjnej wśród mieszkańców, po dokonywanie oceny złożonych wniosków, wyznaczenie harmonogramu działań, a skończywszy na głosowaniu i podsumowaniu wyników.

KAMPANIA 1%

Z inicjatywy Miejskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego i Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego podejmowano również kampanię społeczną pod hasłem „A gdy nadchodzi pora PIT-owa, wpisz 1% dla Tomaszowa”. Najistotniejszym celem tej akcji było zwiększenie świadomości mieszkańców o możliwości przekazywania 1% podatku na rzecz lokalnych organizacji pożytku publicznego. W ramach kampanii dostępna była na stronie internetowej Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim wersja Rozlicz PIT - wspieraj lokalnie a wybrane organizacje pozarządowe pełniły bezpłatne dyżury doradcze dla mieszkańców w zakresie wypełniania formularzy PIT.

W latach 2019-2021r. kwota przekazanych środków 1% podatku należnego dla organizacji z Tomaszowa Mazowieckiego i powiatu tomaszowskiego wynosiła kolejno: 10.814,10 zł (za 2018r.), 241 850,14 zł (za 2019r.), 235.240,90 zł (za 2020r.)

KONKURS LOKALNI NIEBANALNI

Kolejnym działaniem podjętym przez Radę był Konkurs Kreatywności Społecznej LOKALNI NIEBANALNI. W latach 2019-2021 odbyła się VII, VIII i IX edycja konkursu. Celem tej inicjatywy jest promocja społecznego zaangażowania i aktywności mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego oraz popularyzacja i wspieranie rozwoju partnerskiej współpracy społecznej oraz promowanie działań wolontariackich. W ramach Konkursu, corocznie, przyznawane się nagrody w trzech kategoriach:

- „Inicjatywa społeczna”
- „Partnerstwo społeczne”
- „Animator społeczny”

PIKNIK LOKALNI NIEBANALNI

Ważnym wydarzeniem promocyjnym, towarzyszącym Konkursowi, jest Piknik LOKALNI NIEBANALNI. Jego celem jest również promowanie aktywności społecznej, idei wolontariatu, prezentacja działalności i dorobku III sektora, a także wymiana oświadczeń przedstawicieli organizacji pozarządowych i grup nieformalnych. Wydarzenie organizowane przez Prezydenta Tomaszowa Mazowieckiego oraz lokalne organizacje i grupy nieformalne, cieszy się ogromnym zainteresowaniem tomaszowian. To święto aktywnego miasta, ukazujące, czym zajmuje się miejski sektor pozarządowy, prezentuje się na nim corocznie niemal 30 organizacji. W latach 2019-2021 odbyła się XII, XIII i XIV edycja tego wydarzenia.

IV Warsztaty diagnostyczne

Niniejszy rozdział stanowi podsumowanie głosów przedstawicieli organizacji pozarządowych i Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim z dwóch warsztatów diagnostycznych przeprowadzonych 8 września 2022r. W spotkaniu z urzędnikami wzięło udział 6 osób, w warsztatach z organizacjami 18 osób. trakcie spotkań zbierano uwagi dotyczące mocnych i słabych stron współpracy w obszarze współpracy finansowej i pozafinansowej.

WSPÓŁPRACA FINANSOWA

Przedstawiciele organizacji pozarządowych doceniają możliwość współpracy finansowej z samorządem – możliwość realizacji zadań na zlecenie Miasta. Współpraca odbywa się przede wszystkim w ramach otwartych konkursów ofert ogłaszanych w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawy o sporcie, w mniejszym zakresie w ramach trybu pozakonkursowego 19a. Samorząd nie stosuje innych uproszczonych form współpracy typu mikrogranty czy zakup usług. W wybranych zadaniach własnych stosowane jest powierzenie. Organizacje pozarządowe prowadzą zadania w formie placówek (np. schronisko dla osób bezdomnych, placówka wsparcia dziennego dla dzieci).

W zakresie współpracy finansowej organizacje doceniają wybrane, stosowane przez Miasto rozwiązania - np. możliwość łączenia różnych źródeł wkładu własnego, braku wymogu wkładu własnego w trybie 19a czy umowy dotacyjne obejmujące cały rok kalendarzowy.

Równocześnie przedstawiciele organizacji wskazują na wiele wyzwań w tym obszarze. Pierwszym z nich jest wprowadzanie kontraktacji wieloletniej umożliwiającej zachowanie ciągłości realizacji zadania oraz ograniczenie biurokracji związanej z coroczną organizacją otwartych konkursów ofert. Pożądane są też dalsze uproszczenia w realizacji zadań publicznych np. w zakresie możliwości wnoszenia wkładu własnego wyłącznie w formie osobowej, czy większej elastyczności w dokonywaniu zmian zakresu zadania czy wydatkowania budżetu. Wątpliwości budzi również system oceny ofert, skutkujący w niektórych zadaniach dużą liczbą drobnych dotacji - ten obszar wskazano jako wymagający dyskusji. Organizacje zwracają uwagę na zbyt niskie dotacje w stosunku do zakresu realizowanych zadań. Natomiast urzędnicy podkreślają konieczność poprawy jakości ofert i sprawozdań składanych przez organizacje. Niezbędne jest zwiększenie ich zrozumienia dla wymogów wynikających z przepisów prawa i obowiązków organizacji z tym związanych.

Zarówno strona pozarządowa jak i samorządowa zgłaszają postulaty dotyczące rozszerzania katalogu stosowanych trybów współpracy o uproszczone formy, takie jak: zakup usług i mikrogranty. To ostatnie rozwiązanie dodatkowo umożliwia współdziałanie gminy z grupami nieformalnymi mieszkańców, co daje nowe możliwości współpracy.

Zarówno organizacje jak i samorząd dostrzegają niewykorzystany potencjał w realizacji projektów partnerskich finansowanych ze źródeł zewnętrznych. Do tej ta forma współpracy była realizowana w niewielkim zakresie. Jej przykładem jest *Tomaszowskie Centrum Usług Społecznych dla seniorów*. Jest to istotny obszar rozwoju wymagający z jednej strony określenia potencjalnych obszarów współpracy, z drugiej strony wsparcia organizacji pozarządowych w podejmowaniu tego typu wyzwań. Związane jest to między innymi z koniecznością wzmocnienia potencjału kompetencyjnego i instytucjonalnego lokalnych organizacji aby im ułatwić w ten sposób pozyskiwanie zewnętrznych środków pozabudżetowych na realizację zadań publicznych.

WSPÓŁPRACA POZAFINANSOWA

Współpraca pozafinansowa Miasta z organizacjami pozarządowymi rozwija się w kilku obszarach. Pierwszym z nimi są działania promocyjne. Organizacje chętnie współpracują z Miastem w zakresie współorganizacji wydarzeń promujących działalność społeczną, i wolontariat. Sztandarowymi wydarzeniami są organizowane już wielokrotnie: Piknik i Konkurs Lokalni Niebanalni. Obustronna współpraca dotyczy również innych imprez i działań promocyjnych – organizacje uczestniczą w wydarzeniach miejskich a samorząd promocyjnie i organizacyjnie wspiera działania NGOów. Jedną z atrakcyjnych form wsparcia jest patronat Prezydenta Miasta - organizacje chętnie korzystają z tego rozwiązania. Działania te są ważnym obszarem współpracy pozafinansowej, obie strony wskazują na konieczności rozwijania tej współpracy oraz poddawania jej systematycznej ewaluacji. Pozarządowi uczestnicy warsztatów wskazywali na konieczność przemyślenia formuły pikniku oraz

wzmocnienia koordynacji działań promocyjnych m.in. pod kątem terminów prowadzonych działań.

Współpraca na forum Miejskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego i Rady Seniorów również uznawana jest za udaną. Podkreślano aktywny udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w tych forach, wagę ich głosu w debacie nt. rozwoju współpracy z organizacjami i mieszkańcami. Miejska Rada Pożytku patronuje wydarzeniom promującym III sektor w środowisku oraz włącza się w rozwijanie budżetu obywatelskiego w mieście.

Rady stanowią platformę dialogu obywatelskiego między samorządem a mieszkańcami, włączają się w procesy konsultacyjnego organizowane przez Miasto. Jednak szerszy udział organizacji pozarządowych w konsultacjach społecznych - w ocenie uczestników warsztatów – stanowi wyzwanie. Strona urzędowa podkreśla podejmowane działania związane z organizacją konsultacji (np. prace w ramach zespołów roboczych), strona pozarządowa natomiast wskazuje na trudne doświadczenia udziału w tych procesach. Jednym z wymienianych powodów jest brak odpowiedzi na zgłaszane postulaty oraz niedogodne godziny spotkań, niedostosowane do potrzeb osób pracujących. Obie strony zgadzają się co do konieczności rozwijania tego obszaru współpracy poprzez lepsze planowanie i dostosowanie form i trybu konsultacji do potrzeb organizacji i mieszkańców.

Kolejnym narzędziem współpracy pozafinansowej jest polityka lokalowa. Dotychczas stosowane przez samorząd rozwiązania dotyczą udostępniania lokali gminnych na siedziby organizacji, możliwości dofinansowania kosztów ich utrzymania ze środków dotacji miejskiej. Stosowane są też preferencyjne dla NGOów stawki wynajmu sal w placówkach oświatowych i kulturalnych zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej. Obszar ten jednak stanowił ważny punkt dyskusji na warsztatach diagnostycznych. Wskazywano jako istotne problemy lokalowe części organizacji dysponujących zbyt skąpą przestrzenią do realizacji zadań (np. organizacje pracujące z młodzieżą). W ocenie organizacji, opłaty za lokale, mimo że możliwe do sfinansowania w ramach dotacji, stanowią poważne obciążenie dla ich budżetów. Powtarzał się postulat utworzenia wspólnej, wielofunkcyjnej przestrzeni dla organizacji pozarządowych, która byłaby miejscem realizacji działań poszczególnych podmiotów, ale również przestrzenią przyjazną do integracji i współpracy między organizacjami.

Kolejnym ważnym postulatem zgłaszanym przez III sektor na warsztatach jest powołanie Centrum Wsparcia Doradczego dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych. Organizacje deklarują potrzebę wsparcia: doradczego, informatycznego, księgowego, prawnego, pomocy w zakresie prowadzenia księgowości NGO. Wskazują również na niewykorzystany potencjał współpracy lokalnej i konieczność podejmowania planowych działań w tym zakresie. Centrum Wsparcia, w ocenie organizacji, jest właściwą odpowiedzią na zgłaszane potrzeby.

Współpraca samorządu z organizacjami obejmuje również działania podejmowane wspólnie z NGO przez jednostki miejskiej. Pozytywnym przykładem kooperacji jest współpraca np. w ramach zespołów zadaniowych i interdyscyplinarnych w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pracownicy MOPS wskazywali na pozytywne efekty tych działań, oparte o kontakty bezpośrednie, bieżącą wymianę informacji i wielostronne zaangażowanie. Współpraca ta wprost przekłada się na bardziej efektywną pomocy osobom objętym pomocą MOPS. Warto te działania porządkować, planować i rozszerzać na inne jednostki.

V Wnioski z działań diagnostycznych

W oparciu o przeprowadzone działania analityczne i diagnostyczne (analizę sprawozdań z realizacji rocznych programów współpracy za lata 2019-2021, badanie ankietowe wśród organizacji przeprowadzone we wrześniu 2022r oraz wyniki warsztatów diagnostycznych) w rozdziale V podsumowano główne wnioski istotne z punktu widzenia założeń do Wieloletniego Programu Współpracy na lata kolejne.

GENERALNA OCENA WSPÓŁPRACY

- zarówno wyniki ankiety jak i rozmowy z przedstawicielami organizacji pozarządowych i Urzędu Miasta generalnie wskazują na wysoki poziom zadowolenia ze współpracy wśród podmiotów bezpośrednio w nią zaangażowanych. Ogólna ocena współpracy z Urzędem Miasta organizacji biorących udział w badaniu ankietowym jest bardzo dobra lub dobra (mimo pewnych zastrzeżeń i pomysłów na rozwój), podobnie jak, w większości, ocena poszczególnych form współpracy. Przedstawiciele organizacji wskazują na przychylność, otwartość, chęć pomocy ze strony pracowników urzędu, dobry bezpośredni kontakt oraz indywidualne podejście do organizacji. Równie pozytywną ocenę deklarują urzędnicy zaangażowani we współpracę, wskazując na aktywność organizacji oraz chęć włączania się w wydarzenia organizowane przez samorząd. Również respondenci ankiety wskazali na otwartość sektora organizacji na współpracę z samorządem i innymi NGO.

WSPÓŁPRACA FINANSOWA

- **Poszerzenie katalogu zadań publicznych zleczanych organizacjom pozarządowym.** Zakres współpracy finansowej nominalnie rośnie, choć katalog zadań zleczanych do realizacji organizacjom pozarządowym poszerzany został w latach 2019-2021 w niewielkim zakresie. Warto więc podjąć kroki służące analizie pod kątem tego, które dodatkowo zadania samorząd może w kolejnych latach przekazać NGO do realizacji, z uwzględnieniem zadań, na które można pozyskać finansowanie ze środków UE. Działania te powinny być prowadzone w oparciu o dialog z sektorem pozarządowym. Poszerzanie zakresu przedmiotowego współpracy to istotny kierunek rozwoju w myśl konstytucyjnej zasady pomocniczości oraz polityki deinstytucjonalizacji usług.

- **Opracowanie katalogu zadań wieloletnich zleczanych organizacjom pozarządowym.** Kontraktacja wieloletnia zadań jest rozwiązaniem gwarantującym większą ciągłość realizacji zadania oraz stabilność realizatora zadania. Z punktu widzenia administracji samorządowej kontraktacja wieloletnia ogranicza biurokrację w związku organizacją mniejszej liczby otwartych konkursów ofert, a odpowiednie zapisy w umowie o dofinansowanie mogą zagwarantować wysoką jakość realizacji zadania mimo długiego okresu realizacji. Postulat ten jednomyślnie był zgłaszany przez obie strony współpracy.
- **Zmiana przepisów dot. ogłoszeń konkursowych pod kątem uproszczenia zlecenia i realizacji zadań publicznych.** Obie strony współpracy wskazują na szereg trudności związanych ze współpracą opartą o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Postulaty organizacji dotyczą dalszego upraszczania regulacji – wprowadzania rozwiązań dających większą elastyczność w realizacji zadań, w tym przesunięć w budżecie, zmian w zakresie zadania czy możliwości wnoszenia wkładu własnego w wyłącznie w formie pracy społecznej. Rozwiązania te ułatwią realizację zadań, zmniejszą ryzyko kosztów niekwalifikowanych oraz ograniczą biurokrację związaną wprowadzaniem zmian do projektów.
- **Wykorzystanie nowych form współpracy finansowej służących uproszczeniu współpracy.** Obszerne wymogi biurokratyczne związane z organizacją otwartych konkursów ofert i poprawną realizacją zadań w oparciu o przepisy ustawy, zmuszają do poszukiwania nowych prostszych rozwiązań, w szczególności w odniesieniu do otwartych konkursów ofert, w ramach których przyznawana jest duża liczba dotacji o niskiej wartości. W tej sytuacji wymagania są takie same jak przy zadaniach o dużej wartości. Stąd ważnym postulatem obu stron współpracy jest wprowadzenie nowych, prostszych rozwiązań takich jak: mikrogranty udzielane przez operatora, czy zakup usług społecznych. Uruchomienie programu mikrograntowego przyniesie dodatkowo korzyść w postaci otwarcia Miasta na współpracę w mieszkańcami działającymi oddolnie, w grupach nieformalnych.
- **Zwiększenie zdolności organizacji do pozyskiwania funduszy ze środków UE.** Zbliżająca się kolejna perspektywa finansowa funduszy europejskich jest szansą, którą warto wykorzystać do rozwoju współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi. Lokalne NGO w większości nie mają samodzielnej zdolności do pozyskania i realizacji dużych projektów finansowanych ze środków unijnych, stąd dobrym rozwiązaniem będą projekty partnerskie z udziałem JST. Poprzez współpracę z samorządem w ramach projektów unijnych organizacje wzmocnią swój potencjał instytucjonalny, zdolność do realizacji i rozliczania dużych zadań, zaś Miasto rozszerzy katalog usług społecznych dla mieszkańców. Dobre doświadczenie współpracy w ramach projektu: Centrum Usług Społecznych dla seniorów może zostać rozszerzone na inne obszary i organizacje.

WSPÓŁPRACA POZAFINANSOWA

- **Ewaluacja i rozwój współpracy w ramach wydarzeń promocyjnych.** Jest to obszar dobrej współpracy, zarówno wspólna organizacja wydarzeń promujących działalność społeczną i III sektor (Piknik Lokalni Niebanalni) jak i wzajemne wsparcie w organizacji innych eventów promujących organizacje pozarządowe czy Tomaszów Mazowiecki. W ocenie obu stron współpracy ten kierunek warto rozwijać ale też poddawać ewaluacji (np. formułę poszczególnych wydarzeń). W ocenie uczestników warsztatów diagnostycznych niezbędne jest wzmożenie działań służących upowszechnianiu działalności społecznej i wolontariatu.
- **Usprawnienie procesu prowadzenia konsultacji społecznych z udziałem organizacji pozarządowych.** Funkcjonowanie ciał dialogu – Miejskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego i Rady Seniorów jest w ocenie respondentów mocną stroną współpracy. Wyzwaniem jest rozwijanie procesów konsultacji włączających indywidualne organizacje, dobór form i trybu konsultacji pozwalających na efektywny dialog i liczny udział mieszkańców.
- **Aktualizacja polityki lokalowej Miasta wobec NGO z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań organizacji oraz możliwości samorządu.** Organizacje korzystają z lokali i przestrzeni będącej w dyspozycji Miasta, doceniają pomoc samorządu w rozwiązywaniu problemów lokalowych, jednak, licznie postulują potrzebę stworzenia wielofunkcyjnej przestrzeni wspólnej dającej możliwość większej swobody realizacji działań dla mniejszych lub większych grup odbiorców, stanowiącej równocześnie miejsce integracji i współpracy III sektora.
- **Powołanie Centrum Wsparcia Doradczego dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych.** Przedstawiciele organizacji pozarządowych biorący udział w warsztatach deklarowali potrzebę szerszego wsparcia NGOśów w zakresie kompetencji: fundraisingowych, informatycznych, księgowych oraz pomocy w zakresie księgowości NGO i kwestii formalno-prawnych. Wskazywano również na konieczności animowania współpracy wewnątrzsektorowej. Przeprowadzona ankieta przyniosła więcej informacji nt. potrzeb edukacyjnych. Najwięcej wskazań otrzymała pomoc w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych. Na drugim miejscu znalazły się usługi edukacyjne w postaci szkoleń czy seminariów. Trochę mniejszym zainteresowaniem, cieszyły się usługi księgowe, doradztwo prawne oraz marketingowe. Istotnym argumentem w kontekście tego postulatu jest również konieczność wzmacniania kompetencji organizacji w zakresie poprawnego przygotowywania ofert oraz sprawozdań z realizacji zadań publicznych. Przedstawiciele Urzędu Miasta deklarowali, iż istotną częścią ich obowiązków jest wsparcie organizacji w tym zakresie. Niezbędne jest więc mobilizowanie ich do większej samodzielności w realizacji obowiązków

sprawozdawczych. Wszystkie te wskazania leżą u podstaw pomysłu powołania Centrum Wsparcia Doradczego, które odpowiadałoby na wskazane potrzeby organizacji.

- **Wzmocnienie koordynacji współpracy, powołanie Pełnomocnika/czki Prezydenta ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi.** Postulat ten został zgłoszony przez pozarządowych respondentów badania ankietowego, wskazujących na wagę usprawniania wymiany informacji oraz systemowej i bieżącej koordynacji współpracy. Potrzebna jest osoba - „łącznik” - między Urzędem Miasta o sektorem pozarządowym. Ważnym zadaniem dla Pełnomocnika/czki będzie realizacja zapisów Wieloletniego Programu Współpracy.
- **Rozwój współpracy jednostek miejskich z organizacjami pozarządowymi.** Pozytywne doświadczenia współpracy pracowników miejskich służb pomocy społecznej i przedstawicieli organizacji w ramach zespołów roboczych i interdyscyplinarnych, mogą być punktem wyjścia do dalszego rozwoju współpracy jednostek miejskich ze środowiskiem pozarządowym.

VI Spis wykresów:

Wykres 1 Główne obszary działania organizacji.	4
Wykres 2 Długość funkcjonowania organizacji.	5
Wykres 3 Zasięg działania organizacji.	5
Wykres 4 Wielkość rocznego budżetu organizacji.	6
Wykres 5 Główne źródła finansowania organizacji.	7
Wykres 6 Częstotliwość kontaktów organizacji z Urzędem Miasta.	8
Wykres 7 Działania organizacji związane ze współpracą z odbiorcami i partnerami.	9
Wykres 8 Ocena działań Urzędu Miasta.	11
Wykres 9 Ocena aktywności respondentów w poszczególnych zakresach.	13
Wykres 10 Ogólna ocena aktywności środowiska organizacji pozarządowych w Tomaszowie Mazowieckim.	13
Wykres 11 Ogólna ocena współpracy z Urzędem Miasta w Tomaszowie Mazowieckim.	14
Wykres 12 Kluczowe obszary wsparcia w opinii organizacji pozarządowych.	17

Załącznik 2 Sposób realizacji Programu Wieloletniego Programu Współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2023-2026 - założenia

Obszar współpracy : Współpraca finansowa Miasta Tomaszów Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi			
Działania	Uzasadnienie działań oraz sposób realizacji :	Produkty:	Termin realizacji:
Zmiana wzoru ogłoszeń konkursowych pod kątem uproszczenia zlecenia zadań publicznych	<p><u>Uzasadnienie:</u> Usprawnienie sposobu zlecenia zadań publicznych organizacjom pozarządowym w oparciu o dotacje jest kluczowym postulatem zgłaszanym na konsultacjach WPW. Efektem zmian ma być uproszczona procedura realizacji zadań obejmująca m.in. kwestie: a) bardziej elastycznego sposobu wprowadzania zmian do oferty w części merytorycznej i budżetowej b) możliwość wykazania we wkładzie w większym wymiarze pracy społecznej i wkładu rzeczowego</p> <p><u>Sposób realizacji:</u> Dla realizacji zadań publicznych zleczanych w roku 2023 oraz latach kolejnych konieczne jest wprowadzenie zmian do wzoru ogłoszenia konkursowego. Wprowadzając zmiany Miasto może korzystać m.in z rekomendacji jakie przygotowała Sieć SPLOT i Związek Miast Polskich, które rozwiązania upraszczające współpracę. https://www.miasta.pl/aktualnosci/dotacje-dla-organizacji-pozarządowych-jak-stosowac-nowe-procedury ;http://siecsplot.pl/wp-content/uploads/2019/07/Rekomendacje_dotacje_nowe_rozporządzenia_SPLOT_OFOP_ZMP-1.pdf; http://siecsplot.pl/wp-content/uploads/2021/03/Rekomendacje_COVID_a_realizacja_zadan_publicznych_8.03.21-2.pdf</p>	Coroczne aktualizacje schematu ogłaszania konkursu	rok 2023

<p>Poszerzenie katalogu zadań publicznych zleczanych organizacjom pozarządowym</p>	<p><u>Uzasadnienie:</u> Jednym z przejawów realizacji konstytucyjnej zasady pomocniczości jest stopniowe przekazywanie przez samorządy zadań własnych organizacjom społecznym, które są w stanie samodzielnie te zadania prowadzić zapewniając odpowiednią jakość i efektywność. Kierunek zmian powinien wskazywać na możliwości wykorzystania szans przez NGO do korzystania z funduszy zewnętrznych przy realizacji zadań. W celu rozwoju współpracy samorządu z NGO w Tomaszowie Mazowieckim konieczne jest dokonanie przeglądu zadań własnych i analiza, które z nich mogą być jeszcze zlecone NGO. Ze względu na dynamiczną sytuację w życiu społecznym i gospodarczym takie analizy dokonywane powinny być min. raz na 2 lata.</p> <p><u>Sposób realizacji:</u> Działanie wymaga przeprowadzenia analizy, które z zadań własnych lub zleconych samorząd Miasta Tomaszowa Mazowieckiego może zlecić organizacjom pozarządowym oraz jaki jest potencjał organizacji do prowadzenia takich zadań. Analiza taka prowadzona powinna być przez zespół roboczy przy Radzie Działalności Pożytku Publicznego .</p>	<p>Analiza możliwości zlecenia nowych zadań organizacjom pozarządowym</p> <p>Katalog nowych zadań zleczanych organizacjom pozarządowym</p>	<p>2024 - przeprowadzenie pierwszej analizy możliwości zlecenia nowych zadań NGO</p> <p>2026 - przeprowadzenie drugiej analizy możliwości zlecenia nowych zadań NGO</p>
<p>Opracowanie katalogu zadań wieloletnich zleczanych organizacjom pozarządowym</p>	<p><u>Uzasadnienie :</u> Zlecenie zadań w formie umów wieloletnich zapewnić ma stabilność realizacji kluczowych, powtarzalnych zadań publicznych zleconych przez Miasto organizacjom pozarządowym. Umowy wieloletnie na 2-3 lata powinny dotyczyć zadań, które: a) są powierzone do realizacji b) dotyczą stałych powtarzalnych działań, dla których coroczne konkursy są nieefektywne.</p> <p><u>Sposób realizacji:</u> Działanie wymaga przeprowadzenia analizy obecnie zleczanych zadań publicznych i stworzenie katalogu zadań, które mogłyby wejść do systemu realizacji. Katalog taki powinien powstać w ramach prac np. zespołu roboczego Rady</p>	<p>Katalog zadań wieloletnich</p> <p>Ogłoszenia konkursowe na zadania wieloletnie</p>	<p>rok 2023 opracowanie katalogu zadań</p> <p>rok 2024 pierwsze pilotażowe konkursy na zadania wieloletnie</p>

	<p>Działalności Pożytku Publicznego przy Prezydencie Miast Tomaszowa w roku 2023</p> <p>Pierwsze kontrakty wieloletnie mogłyby być wdrażane od 2024 roku na okres pilotażowo 2 lat.</p>		
<p>Uruchomienie Lokalnego Programu Mikrograntowego</p>	<p><u>Uzasadnienie :</u></p> <p>Mając na uwadze uproszczenie systemu realizacji zadań oraz stworzenie warunków do zwiększenia aktywizacji mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego Miasto uruchomi Lokalny Program Mikrograntów oparty na zakupie usługi. Program wspierać będzie mikroprojekty (np. do 5.000 zł) realizowane przez organizacje pozarządowe oraz grupy mieszkańców. Realizacja programu ma zwiększyć aktywność społeczną mieszkańców, zwiększyć liczbę grup nieformalnych działających w mieście oraz zachęcić organizację pozarządowe do podejmowania nowych inicjatyw.</p> <p><u>Sposób realizacji:</u></p> <p>W roku 2023 Miasto przeprowadzi pilotażową wersję programu w celu przetestowania mechanizmu. Na podstawie ewaluacji pilotażu powstanie analiza, która zadania z katalogu zadań zlecanych obecnie w trybie dotacyjnym mogą być efektywnie prowadzone w formie mikrograntów.</p>	<p>Zarządzenie Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego o zakupie usługi na realizację pilotażowego Lokalnego Programu Mikrograntów w 2023</p> <p>Ewaluacja pilotażowego programu</p>	<p>2023- realizacja pilotażowego Lokalnego Programu Mikrograntów</p> <p>2023 - przeprowadzenie ewaluacji pilotażu oraz analizy katalogu zadań publicznych, które mogą być przeniesione do realizacji w trybie mikrograntów</p> <p>2024 -2026 - wprowadzenie mechanizmu do realizacji współpracy z mieszkańcami i NGO</p>
<p>Wprowadzenie zakupu usług społecznych do katalogu form współpracy finansowej</p>	<p><u>Uzasadnienie:</u></p> <p>Realizacja współpracy finansowej samorządu i organizacji pozarządowych może być realizowana w różnych formach prawnych. Jedną z nich są zakupy usług. Forma ta w przypadku usług społecznych jest obecnie nie wykorzystywana w Tomaszowie Mazowieckim. Zakupy usług pojedynczych o małej wartości np. wydarzeń kulturalnych mogą być efektywniej realizowane w tej formie niż w przypadku dotacji. W szczególności warte rozważenia jest</p>	<p>Analiza zadań pod kątem wprowadzenia zakupu usług społecznych</p> <p>Katalog usług społecznych</p>	<p>2023 - przeprowadzenie analizy</p> <p>2024 - przeprowadzenie pilotażu</p>

	<p>wykorzystanie zakupu usług do 130 tys. zł netto gdzie zastosowanie ma regulamin zakupu usług. Wdrożenie zakupów może znacząco uprościć współpracę na miasta z NGO przy określonych działaniach.</p> <p><u>Sposób realizacji:</u> Realizacja zakupu usług od NGO wymaga analizy czy i jakie zadania obecnie zlecone w drodze konkursu lub trybu 19 a spełniają znamiona usługi z katalogu usług społecznych (kod CPV). Realizacja działania wymaga:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) przeprowadzenia analizy obecnie zleczanych zadań /kupowanych usług b) opracowanie procedury zakupu usług dla wskazanych działań c) przeprowadzenie pilotażu wdrażania mikrousług d) wdrożenie rozwiązania 	<p>Procedura zakupu usług w formie Zarządzenia Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego</p>	<p>2025-2026 wprowadzenie rozwiązania do systemu współpracy lokalnej poprzez odpowiednie zapisy w rocznym programie współpracy miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi.</p>
<p>Wzmocnienie organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych na zadania publiczne</p>	<p><u>Uzasadnienie:</u> Mając na uwadze trudną sytuację finansów publicznych samorządów jednym z kluczowych zadań jakie powinno być wspierane w najbliższych latach, to zwiększenie zdolności organizacji pozarządowych do aplikowania o środki pozabudżetowe. Instrument jest szczególnie ważny jeżeli chodzi o środki europejskie lub z tzw. mechanizmu norweskiego. Oba wymagają wkładów na poziomie 5-10% wartości projektu.</p> <p><u>Sposób realizacji:</u> Dla realizacji zadania konieczne jest uruchomienie dwóch mechanizmów. Jeden to wsparcie doradcze przy pozyskiwaniu środków (patrz zadania dot. utworzenie Centrum Doradztwa dla NGO) oraz utworzenie rezerwy finansowej na dofinansowanie wkładów własnych do dotacji zewnętrznych. Mechanizm "funduszu wkładów własnych" jest rozwiązaniem stosowanym w wielu miejscach w Polsce. W regionie program takich dotacji prowadzi miasto Łódź. https://uml.lodz.pl/decydujemy/wspieramy/ngo/fundusz-wkladow-wlasnych/</p>	<p>Regulamin konkursu na wkłady własne</p>	<p>2024 przeprowadzenie analizy potrzeb w zakresie funduszy zewnętrznych dot. wymaganych wkładów własnych oraz opracowanie regulaminu konkursu</p>

Partnerstwa projektowe	<p><u>Uzasadnienie:</u> Jednym z wyzwań jakie wskazywały organizacje pozarządowe było zwiększenie liczby wspólnych projektów Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi do środków pozabudżetowych. Obecnie miasto realizuje jeden projekt do funduszy europejskich w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi. Organizacje wskazują, że nie mają potencjału na samodzielne aplikowanie o środki europejskie, szczególnie z EFS + ze względu mały potencjał i rozbudowane procedury aplikowania i rozliczania. Tworzenia partnerstw zwiększa szanse organizacji na wykorzystanie w/w funduszy do rozwoju usług społecznych w mieście i wzmocnienia swojego potencjału organizacyjnego.</p> <p><u>Sposób realizacji:</u> Realizacja działania wymaga powołania zespołu ds. projektów partnerskich miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi. Zadaniem zespołu będzie stworzenie bazy koncepcji projektowych oraz wniosków do konkursów w szczególności do Fundusze Europejskiego dla Łódzkiego 2027 .</p> <p>Działanie powiązane jest z działaniem związanym z utworzeniem Centrum Wsparcia dla organizacji pozarządowych (patrz współpraca niefinansowa), którego zadaniem ma być wsparcie organizacji pozarządowych w aplikowaniu i realizacji projektów ze źródeł pozafinansowych.</p>	Zarządzenie Prezydenta Tomaszowa Mazowieckiego lub uchwała RDPP o powołaniu zespołu ds. opracowania katalogu listy projektów partnerskich	2023 - powołanie zespołu i stworzenie listy projektów partnerskich 2023-2026 wspólne aplikowanie i realizacja projektów partnerskich

Obszar współpracy : Współpraca niefinansowa Miasta Tomaszów Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi			
Działania	Uzasadnienie działań oraz sposób realizacji	Produkty	Termin realizacji
Usprawnienie procesu prowadzenia konsultacji społecznych z udziałem organizacji pozarządowych	<p><u>Uzasadnienie :</u> Włączenie partnerów społecznych w proces tworzenia polityk publicznych i w opracowanie dokumentów strategicznych jest kluczowe dla jakości tych dokumentów. Organizacje pozarządowe działając dla społeczności lokalnych są blisko problemów mieszkańców - mają rozpoznane potrzeby i problemy lokalne - mogą tą wiedzę wnieść w proces diagnozy środowiska leżącej u podstaw każdego planowania strategicznego. Dobra diagnoza potrzeb oznacza efektywne planowanie celów i zadań a później skuteczną - dzięki współdziałowi organizacji- ich realizację.</p> <p>Organizacje pozarządowe uczestniczące w konsultacjach WPW wskazywały na konieczności usprawnienia procesów konsultacyjnych, pod kątem dostosowania terminów i form konsultacji oraz usprawnienia komunikacji i dialogu wokół zgłaszanych przez NGO postulatów.</p> <p><u>Sposób realizacji:</u> Usprawnienie procesów konsultacyjnych i dialogu z Miastem w pierwszym kroku wymaga wypracowania we współpracy z organizacjami pozarządowymi katalogu zaleceń i rekomendacji dot. organizacji procesów konsultacyjnych przyjaznych organizacjom i realnych do realizacji przez Miasto, ze szczególnym uwzględnieniem:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) konsultacji rocznego Programu Współpracy, b) konsultacji kluczowych dokumentów strategicznych, wskazanych przez NGO c) działalności Rady Działalności Pożytku Publicznego i jej współpracy ze środowiskiem NGO 	Katalog zaleceń i rekomendacji dot. organizacji procesów konsultacyjnych	2023 - Opracowanie zaleceń i rekomendacji 2024- 2026 Wdrożenie zaleceń i rekomendacji w praktykę urzędu

	Kolejnym krokiem jest wdrożenie zaleceń i rekomendacji w praktykę funkcjonowania Urzędu i jeśli to będzie niezbędne zmiana procedur i regulacji określających sposób prowadzenia konsultacji społecznych w Mieście		
Aktualizacja polityki lokalowej Miasta wobec NGO z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań organizacji oraz możliwości samorządu	<p><u>Uzasadnienie :</u> Organizacje pozarządowe podczas konsultacji wskazywały na konieczności zmiany polityki lokalowej Miasta wobec NGO. Chodź podkreślano pomoc samorządu w rozwiązywaniu indywidualnych problemów lokalowych organizacji, wskazywano jednak na często niesatysfakcjonujące warunki lokalowe oraz konieczność wnoszenia opłat za użytkowanie, które mimo stawek preferencyjnych stanowią znaczne obciążenie dla możliwości organizacji społecznych. Powtarzał się postulat stworzenia przestrzeni wielofunkcyjnej dedykowanej organizacjom pozarządowym, umożliwiającej im swobodne funkcjonowanie i współpracę.</p> <p><u>Sposób realizacji:</u> Realizacja działania wymaga powołania zespołu ds.aktualizacji polityki lokalowej Miasta z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych. Zespół, dzięki wsparciu eksperta/ów, będzie korzystać z rozwiązań i dobrych praktyk stosowanych w JST w tym zakresie. Kolejnym krokiem będzie wdrożenie wypracowanych rekomendacji.</p>	Katalog rekomendacji dot. polityki lokalowej wobec NGO	<p>2023 Opracowanie katalogu rekomendacji</p> <p>2024-2026 Wdrożenie zaleceń i rekomendacji w praktykę urzędu</p>
Powołanie Centrum Wsparcia Doradczego dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych	<p><u>Uzasadnienie :</u> Organizacje pozarządowe podczas konsultacji wskazywały na szereg potrzeb o charakterze informacyjnym i edukacyjno-doradczym. Deklarowały zapotrzebowanie na wsparcie m.in w zakresie: prowadzenia księgowości, kompetencji informatycznych, pozyskiwanie środków zewnętrznych. Urzędnicy wskazywali natomiast na niską jakość składanych do Urzędu dokumentów - wniosków i sprawozdań z realizacji zadań publicznych. Wszyscy podkreślali korzyści wynikające z dotychczasowej współpracy między organizacjami ze wskazaniem, że nadal warto ją rozwijać.</p>	<p>Opracowanie koncepcji działania Centrum Wsparcia Doradczego dla Organizacji Pozarządowych i Grup Nieformalnych</p> <p>Powołanie Centrum Wsparcia Doradczego</p>	<p>2023 opracowanie koncepcji, uruchomienie pilotażowych usług</p> <p>ewaluacja działań</p> <p>2024- 2026</p>

	<p>Rozwijanie przez samorząd potencjału sektora lokalnych organizacji pozarządowych skutkuje bardziej efektywną realizacją zleczanych zadań publicznych oraz większą samodzielnością organizacji w zakresie korzystania ze źródeł zewnętrznych i realizacji dużych projektów, w tym finansowanych ze środków UE.</p> <p><u>Sposób realizacji:</u></p> <p>Powołanie Centrum Wsparcia Doradczego dla Organizacji Pozarządowych i Grup Nieformalnych jako zadania zleconego organizacji pozarządowej lub zakup usługi, do którego zadań będzie należeć m. in:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie organizacji w zakresie przygotowania i rozliczania ofert, wypracowanie założeń do systemu wsparcia 2. Opracowanie systemu cyklicznych spotkań merytorycznych /działań/przedsięwzięć NGO- Miasto 3. Ułatwienie dostępu NGO do bieżącej informacji (np. strona ww dedykowana NGO/ Grupa FB) 4. Aktualizacja informatora o organizacjach pozarządowych 5. Opracowanie bazy zasobów organizacji pozarządowych 6. Pomoc edukacyjno- doradcza w m.in zakresie: prowadzenia księgowości, obsługi infromatycznej, pozyskiwania środków zewnętrznych 7. Działania integrujące lokalny sektor organizacji pozarządowych w wymiarze branżowym i ponadbranżowym 	dla Organizacji Pozarządowych i Grup Nieformalnych	Funkcjonowanie Centrum Wsparcia Doradczego dla Organizacji Pozarządowych i Grup Nieformalnych
Powołanie Pełnomocnika/czki Prezydenta ds	<p><u>Uzasadnienie :</u></p> <p>Osoby uczestniczące w konsultacjach, zarówno reprezentujące organizacje pozarządowe jak i Urząd, podkreślały konieczność dalszego zacieśniania współpracy i usprawniania dialogu. Organizacje oczekują powołania w</p>	Powołanie Pełnomocnika/czki Prezydenta ds współpracy z	2023 Analiza w zakresie potrzeb i rozwiązań związanych z powołaniem

współpracy z organizacjami pozarządowymi	<p>Urzędzie rzecznika spraw organizacji - osoby mającej kompetencje i zasoby czasowe, dedykowanej do współpracy z NGO. Również plany zawarte w Wieloletnim Programie Współpracy wymagają przekrojowej koordynacji w urzędzie w celu bieżącego wdrażania przyjętych założeń.</p> <p><u>Sposób realizacji:</u> Powołanie Pełnomocnika/czki Prezydenta ds współpracy z organizacjami pozarządowymi, o ramowym zakresie zadań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. koordynowanie współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi 2. koordynowanie wdrażania Wieloletniego Programu Współpracy i rocznych programów 3. budowanie systemowej współpracy między komórkami i jednostkami miejskimi współpracującymi z NGO 4. bieżący kontakt i dialog z organizacjami pozarządowymi, pomoc w rozwiązywaniu problemów organizacji 5. działania służące integracji sektora organizacji pozarządowych oraz ułatwianiu współpracy z Miastem i jednostkami miejskimi 	organizacjami pozarządowymi	<p>Pełnomocnika/czki Prezydenta</p> <p>2023- 2026 Funkcjonowanie Pełnomocnika/czki Prezydenta ds współpracy z organizacjami pozarządowymi (o ile uznane zostanie za celowe)</p>
Rozwijanie działań służących promocji organizacji pozarządowych oraz upowszechnianie wolontariatu w środowisku lokalnym	<p><u>Uzasadnienie :</u> Miasto współpracuje z organizacjami w zakresie szeregu działań promocyjnych - organizacje aktywnie włączają się w wydarzenia organizowane przez samorząd a miasto aktywnie wspiera promocyjnie i organizacyjnie działania NGOów. Jednym z ważnych, corocznych wydarzeń jest konkurs kreatywności społecznej "Lokalni niebanalni".</p> <p>Osoby uczestniczące w konsultacjach wniosowały o rozwój tego kierunku współpracy, podkreślano jednak konieczność ewaluacji dotychczasowych działań (np. w ocenie organizacji formuła Pikniku NGO wymaga aktualizacji).</p> <p>Zwracano również uwagę na kryzys wolontariatu i konieczność podjęcia</p>	Katalog pomysłów na działania wraz z zasadami współpracy	<p>2023 Wypracowanie katalogu pomysłów na działania wraz z zasadami współpracy</p> <p>2023-2026 Realizacja wypracowanych pomysłów</p>

	<p>działań zachęcających mieszkańców do działalności społecznej, skierowanych szczególnie do najmłodszego pokolenia.</p> <p><u>Sposób realizacji:</u> Realizacja działania zakłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ewaluację dotychczasowej współpracy - aktualizację katalogu pomysłów na działania w zakresie promocji organizacji pozarządowych i upowszechnienie wolontariatu - rozwój idei konkursu "Lokalni niebanalni" <p>Patronem realizacji działania jest Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego.</p>		
Rozwój współpracy jednostek miejskich z organizacjami	<p><u>Uzasadnienie:</u> Miejskie jednostki organizacyjne również prowadzą współpracę z organizacjami pozarządowymi. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej NGOsy włączają się w różne zadania wsparciowe np. zespoły interdyscyplinarne. Obie strony podkreślały wagę tej współpracy oraz znaczenie kontaktu osobistego dla jej powodzenia. Warto ten kierunek współpracy rozwijać, gdyż usprawnia on pracę instytucji i przynosi wymierne korzyści dla odbiorców pomocy - mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego.</p> <p><u>Sposób realizacji:</u> Rozwój współpracy jednostek miejskich z organizacjami pozarządowymi wymaga wskazania koordynatorów współpracy w poszczególnych jednostkach. Osoby te będą odpowiedzialne w szczególności za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - coroczne planowanie i systematyczną ewaluację współpracy, w ramach opracowania rocznego programu współpracy, - wsparcie jednostki w nawiązywaniu kontaktów i bieżącej współpracy z NGO, - wsparcie NGO w kontaktach z jednostką 	Wykaz osób odpowiedzialnych za współpracę z organizacjami w jednostkach miejskich	2023r. Przygotowanie wykazu osób

	Roczny Program Współpracy uwzględnia zadania dotyczące współpracy danej jednostki z organizacjami w danym roku, zgłoszone przez koordynatorów współpracy.		
--	---	--	--

UZASADNIENIE

do projektu Uchwały Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego w sprawie przyjęcia Wieloletniego Programu Współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2023 - 2026.

Zgodnie z art. 5a ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może uchwalić Wieloletni program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, wymienionymi w art. 3 ust. 3.

Program powstał w ramach realizacji projektu "Tomaszów Mazowiecki – opracowanie dokumentacji w ramach wsparcia rozwoju miast POPT 2014 -2020" współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 – 2020, zgodnie z umową Nr DPT/BDG-II/POPT/7/22.

We wrześniu 2022 r. powstały założenia do Programu wypracowane na podstawie warsztatów z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych i jednostek organizacyjnych Urzędu oraz badań przeprowadzonych wśród organizacji i analizy dokumentów zastanych.

W listopadzie 2022 r. odbyły się konsultacje projektu Programu zgodnie z obowiązującą Uchwałą nr LXII/519/2010 RADY MIEJSKIEJ TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO z dnia 25 sierpnia 2010 r. w sprawie przyjęcia „Regulaminu konsultowania z radą działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji”. Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego w Tomaszowie Mazowieckim wyraziła pozytywną opinię.

Na podstawie uwzględnionych uwag powstał niniejszy projekt Programu.